Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

RAJER FOLKSBLAT

פרייז 20 גראשען

היינט 8 זייטען.

לאדזשער פאלקסבלאט

אונפארטייאישע פאליטיש־געזעלשאפטליכע טאג־צייטונג

Nr. 49	Łódź, Sroda 26 lutego 1930	אכטער יאהרגאנג	לאדז, מיטוואך, כח שבט תר״צ	Nr. 49

Adres Redakcji i Administracji Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71 | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פיעטריקאווער 21. טעל. 224-71

גרויסער סקאנדאל אין לאדזער שטאט=ראט

בײַ בודזשעט פון סובסידיעס.—סאציאליסטישער לאווניק פורטאל באליידיגט יודען.—שארפער פראטעסט פון אלע יוד. פראקציעס—פ.פ.ס.׳ישע ראטמענער ווארפען זיך שלאגען ראטמאן ווייצמאן

אויף דער נעכטיגער זיצונג פון שטאט־ראט זענען ערלעדיגט געווארן די בודזשעטן פון א גאנצע רייה מאגיסטראט־אפטיילונגען, צווישן זיי האט זיך אויך געפונען דער בודזשעט פון סובסידיעס פאר פערשידענע אינסטיטוציעס. אזוי ווי יעדעס יאהר האט אויך דאסמאל דער דאזיגער בודזשעט ארויסגערופן א ל[illegible] לײדנשאפטליכע דיסקוסיע. אמשארפסטע זענען ארויסגעטרעטן די יודיש־בירגערליכע ראטמענער, וועלכע האבן פארגעווארפן דעם מאגיסטראט, אז ער נעהמט לחלוטין נישט אין באטראכט די באדערפעניסן פון די יודישע אינסטיטוציעס און סובסידירט זיי נישט. אויף די פארווארפן פון די יודיש־בירגערליכע ראטמענער האט געענטפערט לאווניק פורטאל (פ.פ.ס.). אין זיין רעדע זענען געווען פולמוינ׳ן באליידיגנדע שטעלן פאר יודען, און דעריבער איז געקומען צו אזא גרויסן סקאנדאל, וועלכער האט נישט געהאט זיינס גלייכן, בעת דער גאנצער קאדענץ פון איצטיגן שטאט־ראט. די יודישע בירגערליכע ראטמענער, באזונדערס ראטמ. ארוו. ווייצמאן, האבן באלד אויפ׳ן ארט שארף רעאגירט אויף די באליידיגונגען, די פ.פ.ס.׳ישע ראטמענער האבן אויך נישט געשוויגן און עטליכע פון זיי האבן אפילו זיך געווארפן מיט פויסטן נאך ארוו. ווייצמאן. נאך א לענגערע צייט איז געלונגען דעם סקאנדאל איינצושטילן. אין זייערע שפעטערדיגע רעדעס האבן אויך די יודישע סאציאליסטישע ראטמענער ד״ר שיפמאן (פ.צ.) און ליכטענשטיין („בונד״) פראטעסטירט געגן די באליידיגנדע ווערטער בנוגע יודען מצד דעם לאווניק פורטאל, סיי איז אויך מעהר ווי מאדנע די שטעלונג פון וויצע־פרעזעס קליס (רעכטע ארבייטס־פארטיי), וועלכער האט געפיהרט די זיצונג, און האט נישט געפרובט צו רופן צו ארדנונג. נישט דעם לאווניק פורטאל, נישט די פ.פ.ס.׳ישע ראטמענער, וועלכע האבן זיך געווארפן שלאגן, נאר ער האט עס געטאן דווקא לגבי דעם ראטמאן ווייצמאן, וועלכער האט שארף פראטעסטירט נאכ׳ן דער רעדע פון לאווניק פורטאל.

דעם בודזשעט פון די סובסידיעס האט רעפערירט ראטמ. אנדזשעיאק.

דער ערשטער רעדט ראטמ. וואשקעוויטש (נ.פ.ר.), ער ווייזט אן, אז דער מאגיסטראט האט פערטיילט סובסידיעס נישט גלייך פאר דער גאנצער באפעלקערונג, נאר האט זיך גערעכנט מיט זייער פארטיי־איש־פאליטישער באפארבונג. אמשטארקסטן, טוען חטא דעם רעם. וואשקעוויטש די סובסידיעס פאר די אינסטיטוציעס פון די נאציאנאלע מינדערהייטן און באזונדערס פון „בונד״ און „פועלי ציון״. די זינגער, זאגט דער רעדנער, שטעלן זיך מיט׳ן רווח. דערביי פערגעסט דער רעדנער נישט צו דערמאהנען די יודישע סאציאליסטישע ראטמענער, ער זאגט, אז זיי זענען אין דער מעהרהייט און זיי האלטן זיך געהארכט בעמיהען, אז די פוילישע אינסטיטוציעס זאלן אויך בעקומען סובסידיעס, הייל אויב נישט, וועלן זיי די יודען, (ביי אן אנדער מאגיסטראט ערשט דערפיהלן די בייטש.

ראטמ. וואלטשינסקי פערלאנגט, אז די סובסידיע פאר די פייערלעשער זאל פערגרעסערט ווערן פון 200 טויזענד אויף 250 טויזענד זל.

ראטמ. ליכטענשטיין ענטפערט דעם רעם. וואשקעוויטש; ער ווייזט אן, אז די סומעס פאר די יודישע וועלטליכע שול זענען נישט קיין סובסידיעס, נאר יעדעס קינד אין דער פאלקס־שול מוז אויסגעהאלטן ווערן דורכ׳ן מאגיסטראט. בעת א קינד אין דער אלגעמיינער פאלקס־שול קאסט דעם מאגיסטראט 59 זל. מיט 30 גר., גיט דער מאגיסטראט פאר א קינד אין די יודיש־וועלטליכע שולן נאר 50 זל. א יאהר. ראטמ. וואשקעוויטש — זאגט רעדנער — רעדט איצט וועגן גערעכטיגקייט, אבער ער פערגעסט, אז ווען זיינע פריינד זענען געווען ביי דער מאכט, האבן זיי פאר יודישע וועלטליכע אינסטיטוציעס קיין אין גראשן נישט געוואלט געבען, וואס שייך די דראהונגען פון ראטמ. וואשקעוויטש, האט דער יודישער ארבייטער פאר זיי קיין מורא נישט. דער יודישער ארבייטער האט שטענדיג געקעמפט און וועט ווייטער קעמפן, אז זיינע גערעכטע פארערונגען זאלן פערווירקליכט ווערן.

ראטמ. ביאלער פערלאנגט א סובסידיע פאר פילהארמאניע אין דער הויך פון 20 טויזענד זל. פאר יודישע משוגעים־הויז, וואס ווערט געבויט אין ראדאגאשטש — 20 טויזענד זל., פאר יוד. ספארט־פע אין „הכח״ — 2000 זל., „בר־כוכבא״ — 2000 זל., און פאר „משמורת־החולים״ — 1000 זלאטים.

ראטמ. מינצבערג ווייזט אן, אז די שיכטן, וועלכע ער רעפרעזענטירט אין שטאט־ראט זענען שטארק בעוועלה׳ט געווארן ביי די סובסידיעס. אויב, — זאגט דער רעדנער, — ראטמ. ליכטענשטיין האלט, אז דאס געלד, וואס דער מאגיסטראט גיט אויף די וועלטליכע שולן זענען אויסגאבן אויפ׳ן שול־וועזן בכלל, טא פארוואס גיט דער מאגיסטראט פאר די „בית־יעקב״־שולן, אין וועלכע עס לערנען זיך 1500 קינדער נאר 7000 זל., ווען לויט דער אויסרעכנונג פון 50 זל. אויף א קינד וואלט זיי געקומען 75 טויזענד זל.? מיט וואס פאר א רעכט, זאגט ראטמ. מינצבערג, האט זיך דער מאגיסטראט אפגעזאגט אונטערצושטיצן די יודישע יתומים־הייזער אין לאדז, וועלכע האבן א בודזשעט פון 7000 זל.? ער ענדיגט זיין רעדע רעדמיט, אז די יודישע באפעלקערונג וועט מעהר נישט קענען בלייבן גלייכגילטיג צו די עוולות, וואס ווערן אפגעטאן.

ראטמ. מינצבערג לעגט פאר אריינצושטעלן אין בודזשעט נאך פאלגענדע סובסידיעס: אווענט־קורסן ביי „פועלי־אגודת־ישראל״ — 1000 זל., משוגעים־הויז אויף וואסאלא־נאס — 2000 זל., זקנים־היים ביי דער קהלה — 10,000 זל., יתומים־פערבאנד — 5000 זל., קאמפעטארין־קלייניק — 5000 זל. און — העכערן א גאנצע רייה שוין פערהאנענע פאזיציעס.

דאן נעמט א ווארט לאווניק פורטאל, וועלכער זאגט, אז אין דער דעבאטע ווייזט זיך ארויס דער טיפיש־יודישער שמריך... (א טומעל צווישן די יודישע ראטמענער). די יודען — זאגט לאווניק פורטאל, — האבן שוין אזא טבע, זיי מאכן א גרויס גוואלד, כדי אויף זיך צו ציהען די אויפמערקזאמקייט פון דער גאנצער וועלט, און ממילא רעכענען זיי דערביי עפעס צו פערדינען (ראטמאן ווייצמאן שרייט: — „דאס איז געמיין! נידערטרעכטיג! מיר וועלן נישט דערלאזן זיך באליידיגן!" אלע יודישע ראטמענער שרייען און קלאפן אין די טישן. די פ.פ.ס.׳ישע ראטמענער שטעלן אויף פון די ערטער און ווילן ארויפווארפן די יודען. ס׳ענטשטעהט א צ׳אינגעהויערער טומעל, וועלכער ווערט קוים איינגעשטילט דורך דעם פארזיצער).

לאווניק פורטאל רעדט ווייטער און זאגט, „טא יעסט קושיק פא זשידאווסקי"... (דאס איז א יודישע יעלה).

ביי די ווערטער ברעכט ערשט אויס דער ריכטיגער סקאנדאל. די ראטמענער ווייצמאן און ביאלער קלאפן אין די טישן, און שרייען, אז זיי וועלן נישט לאזן דעם רעדנער ווייטער רעדן. דער פארזיצענדער רופט צו ארדנונג דעם ראטמאן ווייצמאן, ראטמ. פאטקאנסקי פ.פ.ס. דראט ראטמ. ווייצמאן מיט די פויסטן. ראטמ. זשעלינסקי (פ.פ.ס.) לויפט צו און וויל איהם שלאגן; ערשט נאך א לענגערע צייט איז דאס געשריי איינגעשטילט געווארן. לאווניק פורטאל ענדיגט זיין רעדע, אז אויב וועלכע ס׳איז יודישע אינסטיטוציע קען זיך נישט אויסהאלטן, זאל זי איבערגעגעבן ווערן דער שטאט. ווייטער זאגט דער לאווניק, אז דער מושב זקנים זאגט זיך אפ ארייננצונעהמען יודישע קראנקע זקנים, דעריבער וועט ער זיך שוין בעמיהען, אז די דאזיגע אינסטיטוציע זאל ארייננעהמען אין ענטשפרעכענדע הענד (? די רעד.)

ראטמאן מראשקער פראטעסטירט ענערגיש געגען דער רעדע פון לאווניק פורטאל. ער לעגט פאר צו סובסידירען די יודישע עמיגראציע־געזעלשאפט „יעאס" מיט 3000 זל. און דעם אמבולאטאריום — מיט 3000 זל.

ד״ר שיפמאן (פ.צ.) וואונדערט זיך, פארוואס ס׳איז נישט געפיהרט געווארן אזא ליידנשאפטליכע דעבאטע ביי פיל וויכטיגערע אפטיילונגען, ווי בילדונגס־אפטיילונג און געזונדהייטס־אפטיילונג, און דאן — זאגט ער: „איך ערקלער אין נאמען פון מיין פראקציע, אז דער ארויסטריט פון לאווניק פורטאל איז געווען א זעהר נישט געלונגענער. דער דאזיגער ארויסטריט וועט זיין וואסער אויף דער מיהל פון דער רעאקציע. מיר ווילן גלויבן, אז דער דאזיגער ארויסטריט איז געקומען נאר צוליב מאמענטאלער אויפרעגונג".

דאן גיט דער רעדנער א שארפן אפשניט דעם ראטמ. וואשקעוויטש. ד״ר שיפמאן זאגט, אז די יודען פערלאנגען נישט קיין סמיכה אויף גלייכבערעכטיגונג מצד אזעלכע פאקטארען, ווי ס׳זענען די נ.פ.ר. דער יודישער ארבייטער האט שוין געפיהלט אויף זיינע פלייצעס די דאזיגע גלייכבערעכטיגונג בעת דער הערשאפט פון נ.פ.ר. אין מאגיסטראט, ווען ראטמאן האלענדערסקי האט אריינגעטראגן הונדערטער פארשלאגן, און קיינער פון זיי איז נישט אנגענומען געווארן. דער רעדנער טרעט אויך ארויס געגן די ראטמענער ביאלער און מינצבערג, וועלכע בעוועלה׳ן אין דער קהלה די יודיש־וועלטליכע אינסטיטוציעס, און דא קומען זיי מיט פאדערונגען וועגן בלומרשטער גלייכבערעכטיגונג.

ראטמאן ווייצמאן ווייזט אן, אז דארט, וואו דעם מאגיסטראט איז בעקוועם צו פיהרען סטאטיסטיק וועגן יודען און נישט־יודען פיהרט ער אזא סטאטיסטיק. און דארט וואו ס׳איז איהם נישט בעקוועם, טוט ער דאס נישט. לאווניק פורטאל האט אפיציעל ערקלערט, אז אלע יתומים אין לאדז, וועלכע האבן נישט קיין פאטער און נישט קיין מוטער ווערן אויסגעהאלטן דורכ׳ן מאגיסטראט. דערווייל שטעלט זיך ארויס, אז אין די לאדזער יוד. יתומים־הייזער געפונען זיך 243 אזעלכע יתומים און דער מאגיסטראט האלט אויס פון זיי קוים 35. (ראטמאן ווייצמאנס רעדע ווערט איבערגעריסן מיט געלעכטער און אויסרופן מצד פיל ראטמענער).

ראטמאן ווייצמאן זאגט ווייטער: איהר לאכט אייך איז פרעהליך. ווען איהר האט בעקומען די מאכט, האט איהר פערגעסן אן אייערע פרינציפען פון גלייכבערעכטיגונג, אייך איז פרעהליך — דער מאגיסטראט האלט אויס 1000 קריסטליכע יתומים און מיר טוט וועה, אז דער מאגיסטראט האלט אויס נאר 28 יודישע יתומים...

ראטמ. ווייצמאן טראגט ארויין א פארשלאג וועגן בעשטימען א פאזיציע אויף צוגרייטען די יודישע האנדווערקער צו די מייסטער־עקזאמענס. דאן נעהמט ארוו. ווייצמאן איבער צו דער רעדע פון לאווניק פורטאל און זאגט: ווען דער לאווניק האלט אזעלכע רעדעס, איז ער נישט מעהר ווערט, ווי יעדער אנדערער אנטיסעמיטישער ראטמאן. ער איז דערזעלבער אנטיסעמיט, זאגט ארוו. ווייצמאן, ווי יעדער אנדערער. ער פראטעסטירט געגן דער דאזיגער רעדע, און אויך געגן פרעזידיום, וועלכע האט נישט געפונען קיין אנדערען צו רופן צו ארדנונג נאר דווקא איהם.

ראטמ. ליכטענשטיין גיט אן פאלגענדע ערקלערונג פון דער בונדישער פראקציע: די רעכטע פראקציעס, באזונדערס די יודישע נוצן שוין אויס די איצטיגע בודזשעט־דעבאטע צו וואהל־צוועקן, זיי פיהרן א נאציאנאליסטישע העצע און ווילן דיסקרעדיטירן די סאציאליסטישע מעהרהייט פאר דער נאס. זיי פערשרייען די מעהרהייט אלס אנטיסעמיטען, א בעווייז, אז ס׳איז אזוי, אז דאס, וואס ביים פריהערדיגן באמת־אנטיסעמיטישן מאגיסטראט האבן זיי אזא דיסקוסיע נישט געפיהרט. די איצטיגע סאציאליסטישע מעהרהייט קען פילדערען די נאציאנאלע אנטאנאמיע. דער אופן ווי די יודישע בירגערליכע פראקציעס פיהרן די דיסקוסיע קען ארויספיהרן פון געדולד. יעדענפאלס האלט די בונדישע פראקציע, אז די רעדע פון לאווניק פורטאל, וועלכע איז געווען נעגען זיין אינטענץ, האט ענטהאלטן באליידיגנדע אויסדריקן און נעגען דעם פראטעסטירט די בונדישע פראקציע.

דער בודזשעט פון די סובסידיעס איז דאן ארום 2 ביינאכט אנגענומען געווארן. אלע יודישע פארשלאגן זענען דורכגעפאלן.

נעכטן איז אויך אנגענומען געווארן דער בודזשעט פון אינדוסטריי־אמט, ביי דער ראזינער אפטיילונג זענען אנגענומען געווארן פאלגענדע 2 פארשלאגן פון ראטמ. מילמאן: דער מאגיסטראט זאל זיך ווענדן צו דער מאכט, אז די האנדווערקער, וועלכע האבן געפיהרט ווארשטאטען פאר׳ן 15־טן דעצעמבער 1927 זאלן פטור זיין פון עקזאמענס. די יודישע האנדווערקער, וועלכע זענען געווארן זעלבסטשטענדיג נאכ׳ן 15. דעצעמבער 1927, זאלן קענען האלטן זייער עקזאמענס אין דער יודישער שפראך. דער פארשלאג איז אנגענומען געווארן.

ביי דער אפטיילונג פון שטאטישע פלאנטאציעס זענען אנגענומען געווארן פאלגענדע פארשלאגן פון ראטמ. האלענדערסקי: אז ביים פערפלאנצען ביימער אין די גאסן זאלן אויך בעריקזיכט ווערן די יודישע קווארטאלן, און אז דער מאגיסטראט זאל אוועקשטעלן מעהר בענק אין די שטאטישע פארקען.

בעציהונגען צווישן ענגלאנד און סאוויעטן

זענען אפהענגיג אן דעם מצב פון דער קירך אין סאוויעט-רוסלאנד

קאוונא, 25 (א.ט.אי.) ווי ס'ווערט מיטגעטיילט פון מאסקווע איז דער געזאנדשאפטס-ראט פון דער ענגלישער געזאנדשאפט אין מאסקווע, גוואדקין, ארויסגערופען געווארען קיין לאנדאן. ער פיהרט מיט זיך מיט א בעריכט פון ענגלישען געזאנדטען אווצי וועגען דער לאגע פון דער קירך אין רוסלאנד.

דער דאזיגער בעריכט דארף האבען א וויכטיגע בעדייטונג פאר דער ווייטערדיגער ענטוויקלונג פון די רוסיש-ענגלישע בעציהונגען בפרט פאר דער ענגלישער שטעלונג בנוגע שיצען די קירך אין סאוויעט-רוסלאנד.

גוואדקינס צוריקקומען קיין מאסקווע ווערט ערווארט אויף ענדע וואך. ער וועט מיטברענגען ווייטערע אינסטרוקציעס פאר דער ענגלישער געזאנדשאפט.

פוילענפריינדליכע שטעלונג אין ליטא

קאוונא, 25 (כפ. טעל.) זונטאג האט זיך אין קאוונא אנגעהויבען דער צוזאמענפאהר פון דער לאנדיניק-פארטיי (פאלקס-פארטיי). די פארטיי האט אנגענומען אן'אפאזיציאנעלע שטעלונג לגבי דער רעגירונג. די פארטיי האלט, אז ליטע דארף ווי אמגיכסטען אנהויבען פריינדשאפטליכע בעציהונגען מיט פוילען.

שטייגער פערפיהרט א פראצעס פאר רכילות

לעמבערג, 25 (טעלעפאניש) א גרויסע סענסאציע אין לעמבערג האט ארויסגערופען דער פראצעס, וועלכען שטייגער האט פערפיהרט געגען א. דונין, דעם מחבר פון ביכעל „10 יאהר אומאפהענגיג פוילען". אין דעם ביכעל שרייבט דונין, אז שטייגער האט געווארפען א באמבע אויף'ן געוועזענעם מלוכה-פרעזידענט וואיטשעכאווסקי און נאר א דאנק דעם וואס די באמבע האט נישט אויפגעריסען איז דער פרעזידענט ניצול געווארען. שטייגער האט זיך געפיהלט געטראפען פון דעם און אנגעקלאגט דונינ'ען אין געריכט.

געשטארבען אן'אנגעזעהענער פועלי-ציוניסטישער טוער

ווארשא, 25 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) היינט איז אין עלטער פון 34 יאהר געשטארבען דער בעקאנטער פועלי-ציוניסטישער טוער ישראל ביין (ביניש). ער איז געווען פיל יאהרען מיטגליד פון ווארשעווער קאמיטעט פון פועלי-ציון און פיהרער פון דעם צענטראל-ביורא פון די פראפעסיאנעלע פעראיינען. א צייט לאנג האט ער געארבייט אין קעלץ. ביניש, וועלכער האט אנגעהויבען זיין פארטייאישע טעטיגקייט נאך בעת דער דייטשער אקופאציע, איז פיל מאל געווען ארעסטירט און געזעסען אין דייטשע און פוילישע תפיסות. פון די תפיסות איז ער ארויס פיזיש צובראכען און האט די לעצטע צייט שטארק געקרענקט.

די לויה איז בעשטימט געווארען אויף מיטוואך.

דער לאדזער קאמיטעט פון פועלי-ציון האט דערהאלטענדיג די ידיעה אפגעהאלטען א טרויער-זיצונג און ארויסגעשיקט קיין ווארשא א דעלעגאציע, וועלכע וועט זיך בעטייליגען אין דער לויה און לעגען א קראנץ.

גרויזאמע טאט פון א משוגע'נעם

צוהאקט אויף שטיקלעך דעם ברודער און וויל צונויפקלעבען דעם קערפער

גאסטינין, 25. (ספ. טעל.) א גרויזאם פערברעכען איז פארגעקומען אין דארף שוויניאר, ביי דער לאנדווירטין גורסקא. אן'עלטערער זוהן פון גורסקא — גאטליב האט צוהאקט מיט א האק אויף שטיקלעך זיין יונגערען ברודער וואלדעמאר. נאכדעם האט גאטליב גענומען א טאפ טישלער-לאם און געוואלט צונויפקלעבען די צוהאקטע שטיקלעך. ווי ס'האט זיך ארויסגעשטעלט, איז גאטליב-גורסקי פלוצלינג משוגע געווארען.

אן'אויטא צווישען צוויי צוגען

שרעקליכע קאטאסטראפע מיט צעהנדליגער קרבנות

ניו-יארק, 25 (ספ. טעל.) נעבען קענאסי שטאט וויסקאנסין איז אן'אויטא ארונטערגעפאלען אונטער א שנעל-צוג. באלד דערויף איז פון דער אנדערער זייט אנגעקומען א פראכט-צוג און דער אויטא איז געבליבען צווישעןביידע צוגען.

אין אויטא זענען אלע 5 פאסאזשירען בוכשטעבליך צוקוועטשט געווארען. ביידע צוגען זענען אויך ארונטער פון די רעלסען, 6 פערזאן, וואס זענען געפאהרען מיט'ן שנעל-צוג זענען דערהרגעט געווארען, די צאהל פערוואונדעטע בעטרעפט 60 פערזאן.

קאמוניסטישע פארטיי אין ווייס-רוסלאנד פעראדערט

נישט צו בעזייטיגען פון די קאלעקטיוון נעוו. יודישע הענדלער

מאסקווע (יט"א) יודישע נעוו. הענדלער וועלען מעהר נישט בעזייטיגט ווערען אין ווייסרוסלאנד פון די לאנדווירטשאפטליכע קאלעקטיוון און די האנדווערקער-ארטעלען סיידען זיי וועלען געוועזענע גרויסע סוחרים. אזוי בעשלוס איז פערעפענטליכט געווארען דורך דעם צענטראל-קאמיטעט פון דער ווייסרוסישער קאמוניסטישער פארטיי, אינ'ם בעשלוס ווערט געזאגט:

„עס דארף דערלאזט ווערען צו פראדוקטיווער ארבייט אין די קאלעקטיווע לאנדווירטשאפטען און ארטעלען יענער טייל פעראיימטע יודען כון די שטעטלעך, וואס האבען נישט קיין וואהל-רעכט, אפילו אזעלכע, וואס האבען זיך קיינמאל נישט פערנומען מיט קיין פראדוקטיווער ארבייט נאר מיט קליין-האנדעל, אבער וואס האבען נישט עקספלואטירט קיין פרעמדע ארבייטער און שוין נישט הענדלער ווי א יאהר ווי זיי פערנעמען זיך שוין נישט מיט האנדעל".

שווערע קאטאסטראפע מיט פיל מענשליכע קרבנות

רוים, 25 (ספ. טעל.) פון אונטער די חורבות אין דארף באלאניאל, וואס איז פערניכטעט געווארען דורך א פייער-לאווינע, האט מען ביז איצט ארויסגענומען 19 טויטע קערפערס. ביז צו דער צייט פון דער לויה וועלען אין דער גאנצער פראווינץ זיין געשלאסען אלע קינאס און פער-ווייליגונגס-לאקאלען. די רעגירונג האט געשיקט אלס ערשטע הילף פאר די געליטענע פון דער קאטאסטראפע א סומע פון 25 טויזענד ליר.

ענטדעקט ניי לאנד

שטאקהאלם, 25 (ספ. טעל.) ווי מען מעלדעט פון אסלא, האט די נארוועגישע עקספעדיציע, וואס איז ארויסגעפאהרען אויסצופארשען די פאלאר אומגעגענד, מודיע געווען, אז זי האט ענטדעקט נייע ערד.

1-טע און 4-טע קלאס אין די באהנען זאלען אפגעשאפט ווערען

ווארשא, 25 (טעלעפאניש). ווי מיר דערוויסען זיך, זאלען פון 15. מאי אין די פאסאזשיר-צוגען אפגעשאפט ווערען די ערשטע און אויך פירטע קלאס. ס'וועלען נאר בלייבען וואגאנעס פון דער צווייטער און דריטער קלאס. אין די שנעל-צוגען וועלען די וואגאנעס פון דער ערשטער קלאס בלייבען.

א הערצל-גאס אין אנ'אונגארישער שטאט

בודאפעשט, 25 (י.ט.א. טעלעגראפיש). דער שטאט-מאגיסטראט אין אוזגוואר האט אנגענומען א בעשלוס אנצורופען א גאס אויפ'ן נאמען פון ד"ר הערצל.

א"י-דעבאטע אין ענגלישען פארלאמענט

בעשטעטיגט דער בודושעט פאר ארץ-ישראל

לאנדאן, 25. (יט"א טעלעגראפיש) בעת דער ערגענצונגס-דעבאטע אין פארלאמענט האט דער קאלאניען-סעקרעטאר ד"ר שולד ערקלערט, אז די אויספארשונגס-קאמיסיע אין ארץ-ישראל האט בעזוכט אלע ערטער וואו ס'זענען פארגעקומען די אונרוהען ווי אויך דעם עבר-הירדן, די ארבייט פון דער קאמיסיע ווערט פארטגעזעצט אבער ווען זי וועט פערטיג ווערען ווייסט ער נישט.

דעפ. האווארד בורי פרעגט צו דער בעריכט וועט פערעפענטליכט ווערען און ער ערקלערט, אז די אראבער האבען איצט דאס ערשטע מאל די מעגליכקייט צו פערעפענטליכען זייערע טענות פאר דער וועלט. דעפ. בורי ערקלערט אויך, אז די בעריכטען פון דער קאמיסיע זענען אין דער פרעסע געווען טענדענציעז, וויל זיי זענען בעארבייט געווארען דורכ'ן דירעקטאר פון ציוניסטישען פראפאגאנדע ביורא. (אין דער ווירקליכקייט — דורכ'ן יט"א קארעספאנדענט די רעד.) דעפ. בורי פרעגט, צי אין דעם בעריכט וועלען אריינגעהן אלע ערקלערונגען פון די צדדים.

דער קאלאניען-סעקרעטאר שולד ענטפערט, אז א געוויסער טייל וועט נישט אריין אין דעם בעריכט, דער קאלאניען-סעקרעטאר לעגט דאן פאר אין נאמען פון דער רעגירונג דעם צוגאב-בודושעט פאר די קאלאניעס אין נאהענטען מזרח. דערפון וועט זיין 16 טויזענד פונט פאר מעסאפאטאמיען און 124 טויזענד פאר ארץ-ישראל, דער דאזיגער בודושעט שטעהט אין צוזאמענהאנג מיט די אונרוהען אין סעפטעמבער.

דעפ. בורי לעגט פאר צו שטרייכען 100 פונט פון בודושעט אלס פראטעסט געגען דעם וואס ער גלויבט פאר אלאנד, וואו ס'ווערט געשטיצט איין פאלק אויפ'ן חשבון פון א צווייטען.

דעפ. מארקוס (לייבאר-פארטיי) פראטעסטירט געגען דער ערקלערונג פון דעפ. בורי און ער זאגט, אז נישט ווענינגער פון 13 מיליאן יודען האבען געשטימט פאר דער ארץ-ישראל-פאליטיק פון דער רעגירונג.

דעפ. רושעמס ראטשילד שטיצט אויך אונטער דעם בודושעט, ער טרעט ארויס געגען דעפ. בורי און דריקט אויס זיין דאנק דער רעגירונג אין נאמען פון „פיקא", וועלכע האט ביז איצט בעזעצט 15 טויזענד יודען אין ארץ-ישראל.

דעפ. אמערי ערקלערט, אז וואס פאר א מיינונג מ'זאל נישט האבען וועגען דער באלפאר-דעקלאראציע, מוז די רעגירונג ארויסווייזען ענטשלאסענהייט נישט צו דערלאזען, אז איהרע פלענער זאלען צושטערט ווערען דורך געוואלדטאטען פון א המון, די רעגירונג טאר נישט דערלאזען, אז א פאלק וואס לעבט אונטערן שוץ פון מאנדאט זאל פערפאלגט ווערען פון א צווייט פאלק, אין דער אבשטימונג איז דער צוגאב-בודושעט אנגענומען געווארען.

פערמשפט 16 אראבער פאר רויבערייען

ירושלים, 25 (י.ט.א. טעלעגראפיש) אין חיפה'ער קרייזגעריכט איז פארגעקומען דער פראצעס פון 20 אראבער, וועלכע זענען בעשולדיגט געווארען אין אנפאלען און בערויבען דאס הויז פון סעלים קאהען. אין משך פון די געריכטס-פערהאנדלונגען איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז די אראבער האבען זיך אויך בעטייליגט אין א רייהע מארד- און רויב-אנפאלען בעת די אונרוהען. 16 פון די אנגעקלאגטע זענען אנערקענט געווארען אלס שולדיג אין מארד, רויבעריי און רציחה. זיי האבען בעקומען אורטיילען אויף פערשידענע טערמינען תפיסה. 4 אראבער זענען בעפרייט געווארען.

קאנגרעס פון 42 אינדישע פירשטען

לאנדאן, 25. (אטא) מען מעלדעט פון דעלהי, אז היינט האבען זיך אנגעהויבען די זיצונגען פון קאנגרעס פון די אינדישע פירשטען, אין וועלכען ס'נעהמען אנטייל 42 הערשער פון אינדישע מלוכות.

אין די פאליטישע קרייזען ערווארט מען, אז די פירשטען וועלען אננעהמען א בעשלוס געגען דער אומאפהענגיגקייט פון אינדיען און געגען איבעררייסען דעם בונד מיט ענגלאנד.

„יעאס", „ארט", „טאז" און „יתומים-פערבאנד"

ארגאניזירען א געמיינזאמע זאמלונג

ווארשא, 25 (י.ט.א. טעלעפאניש). די 4 יודישע געזעלשאפטען „ארט", „טאז", „יעאס" און „יתומים-פערבאנד", וועלכע האבען בעשלאסען ארויסצוטרעטען מיט א געמיינזאמער זאמעל-אקציע אין גאנצען לאנד, ארדנען איין דעם 9. מערץ א געמיינזאמע קאנפערענץ, וועלכע וועט ארגאניזירען די קאמפאניע.

יפו'ער מאגיסטראט ציהט זיך צוריק

פון זיין באיקאט-פאליטיק בנוגע די יודען

ירושלים, 25 (י.ט.א. טעלעגראפיש) די י.ט.א. דערוואוסט זיך, אז די אראבישע מוניציפאליטעט פון יפו האט בעשלאסען נישט צו אקצעפטירען דעם ווייטערדיגען באיקאט אויף דער רוטענבערג קאנצעסיע. די דאזיגע שטעלונג איז אנגענומען געווארען דערפאר, ווייל ס'האט זיך ארויסגעוויזען, אז די לוקס-לאמפען קאסטען דער שטאט פיל טייערער פון עלעקטרי און אז צוליב'ן באיקאט פאהרען ארויס פיל יודישע סוחרים פון יפו און דערפון האט דער יפו'ער מאגיסטראט היזק פיל געלד.

צוויי צימערען מיט א בעזונדערן — איינגאנג — מעגליך גלייך פון די טרעפען) אלס סוב-לאקאטאר ווערט זאפארט געזוכט. אפערטן אונטער "D".

לאדזער קאמעראל-טעאטער „ארט" אל. 1. מאי 2 פריהער ענגל. זאל
קינסטל.לייט. מ. בראדערזאן, דיר. י. סמרוגאטש, קאסס. ד.ביינעלמאן
קאנפעראנסיער: נתן רייכענבערג.
פרעמיערע אפגעליינט אויף מארגן, דאנערשטאג.
היינט, מיטוואך, 9.30 אוו.—אונאפרופליך צום לעצטען מאל
„חי=געלעבט" פאפולערע פארשטעלונג
צו ביליגע פרייזען פון 1 ביז 3 זל.
20,000 מענשען האבען בעוואונדערט דאס פראגראם!
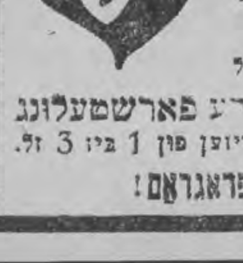

„נייער פאָלקסבלאַט"

לאָדז.
26 פעברואַר 1930

מיליאַרדן-בודזשעט
און די צאָהלונגס-פעהיגקייט פון דער בעפעלקערונג

ווען ס'האָט זיך אָנגעהויבן אין פּוילען די שווערע צייט פאַר דעם אַרבייטער, בעל מלאכה, קליין- און גרויס-הענדלער, פאַר דעם פּויער און דעם מיטל-אַרבייטער — קען אַגב קיינער נישט זאָגן, ווייל די גאַנצע צייט נאָך דעם תחית-המתים אויפשטעהן פון פּוילען איז געווען פאַר אַלעמען נישט אַנדערש ווי אַ המשך פון דער שווערער וועלט-מלחמה-צייט.

איז דאָס אַ צופאַל, וואָס דאָס תחית-המתים אויפגעשטאַנענע פּוילען איז אַוועק מיט דעם וועג פון דעם שאָוויניסטישן נאַציאָנאַליזם? ווער עס איז נאָר עפּעס בעקאַנט מיט דעם גייסט פון דער נייער פּוילישער געשיכטע, מוז דערויף ענטפערן: „בשום אופן נישט"! ווייל מיט קיין שום אַנדער וועג אונטער די געגעבענע תנאים האָט פּוילען נישט געקענט גיין.

דער נאַציאָנאַליזם, וועלכער האָט געשפּילט אַזאַ געוואַלדיגע ראָלע אין דער געשיכטע פאַר די צייטן פון אַכצעהנטן-ניינצעהנטן און בפרט נאָך פון אָנהויב צוואַנציגסטן יאָהרהונדערט האָט זיך אַזוי פערשפּרייט איבער דער וועלט, אַרומנעמענדיג די ברייטעסטע מאַסן, דאָס ער איז געוואָרן דער פיהרונגס-רעיון אין דער וועלט, אַרום וועלכן עס האָבן זיך וואָס ווייטער, אַלץ מעהר, גענומען אויסקריסטאַליזירן „נאַציאָנאַלע" מלוכות. וואָלטן דאָס געווען ריין נאַציאָנאַלע מלוכות, וואָלט אפשר, דערווייל, לכל הפּחות קיין גרויסער אומגליק נישט געווען; זענען אָבער די אַלע מלוכות געווען שטענדיג מלוכות, דאָס הייסט מלוכות מיט מעהר-ווייניגער בעדייטענדע פרעמדע מיעוטים, ביי וועלכע מען האָט דורך רדיפות באַלד אויסגעהאָרעוועט דעם פערברענטסטן און פערעקשנסטן נאַציאָנאַליזם אין דער פאָרם פון די „איררעדענטאַ", מכל המינים, און יעדעס לאַנד כמעט האָט זיך אָנגעזויגן אַ פּאָלאָם פייער פון צוויי אויף לעבן און טויט-מלחמה-פיהרענדע נאַציאָנאַליזמען: פון דעם הערשענדן רויב-נאַציאָנאַליזם, וואָס פאַלט אָן, און פון דעם מיעוט-נאַציאָנאַליזם, וועלכער וויל זיך נישט לאָזן דערשטיקען.

דער נאַציאָנאַליזם איז לויט זיין טבע נאָך דער-עיקר אַ געפיהל, דערפון שטאַמט זיין כּח און זיין שוואַכקייט...

מיר זעהען אַזוי אַרום, אַז דער נאַציאָנאַליזם איז נאָך דער וועלט-מלחמה פונקט אַזאַ מיוחס, ווי ער איז געווען פאַר דער מלחמה; דעמאָלט האָט ער געטענה'ט וועגן יושר און האָט דערפיהרט צו — דער וועלט-מלחמה; איצטער טענה'ט ער וועגן שלום און — פאַסט זיך רק פאַר די כלי-זיין...

דער נאַציאָנאַליזם אין פּוילען איז טיף און שטאַרק אויסגעהאָרעוועט געוואָרן פאַר די כמעט אַנדערטהאַלבן הונדערט יאָהר, בשעת פּוילען איז געווען פערקנעכטעט, אין דער דאָזיגער צייט האָט זיך אונטער דעם שטאַרקן דרוק פון באַליידיגונגען און רדיפות אין דעם פּוילישן פאָלק, דער עיקר אָבער אין דעם בעוואוסטן טייל פון דער פּוילישער געזעלשאַפט, אויסגעבילדעט אַ קראַנקער פּאַטאָלאָגישער נאַציאָנאַליזם, וועלכער האָט די פּוילישע כּוחות, בפרט די גייסטיגע אַזוי גוואַלדיג פערגרעסערט און פערשענערט און די כּוחות פון אַנדערע פעלקער אַזוי פערקלענערט, דאָס עס האָט זיך בעקומען אַן אמת'ע קאַריקאַטור!..

די זעלביגע קאַריקאַטור בעקומט זיך אַנגעשטרענגט און אומעטום ביי דעם צולאָזענעם סענטימענטאַלען, פאַנטאַסטישן, ריכטעריש-לינגעריש-פּאַטריאָטישן נאַציאָנאַליזם!..

מיט אַזאַ פּסיכאָלאָגישן מצב האָט אָנגעהויבן די תחית המתים אויפגעשטאַנענע פּוילען „זיך אויפצובויען". דער עקסטרעמער אָדער דער קראַנקער נאַציאָנאַליזם האָט געוואָלט „אויסנוצן דעם היסטאָרישן מאָמענט" און איינשלינגען לכל הפּחות אַ האַלבע וועלט, „צונעמען אַלץ, וואָס קען זיך נישט שיצן!"..

דאָס לעבן אָבער האָט גענומען דעם פּוילישן נאַציאָנאַליזם דריקען צוריק אין די גרעניצן פון געזונטן שכל און פון די אמת'ע פּוילישע נויטען. פון דאַן אָן געהט דער פּראָצעס פון אַריינברענגען די פּוילישע פּאָליטיק אין די גרעניצן פון דעם, וואָס איז פאַר פּוילען מעגליך און ווינשענסווערט, אַלץ ווייטער. עס וועט נאָך אָבער אַריבערגעהן אַ גאַנץ גרויסע צייט, ביז די דאָזיגע גרעניצן וועלן ווערן קלאָר פאַר יעדערן... דערווייל אָבער קומט מיר פאַר, אַז פּוילען פערוויקלט זיך אין אַ הויך-פּאָליטיק, וועלכע שטעלט איהר צו גרויסע פאָרדערונגען...

נישט קענענדיג דערפיהלען די גרויסע פאָרדערונגען פון איין זייט און נישט וועלענדיג בעגנוגענען זיך מיט אַ בעשיידענערער פּאָליטיק פון דער אַנדערער זייט — האָט פּוילען פריהער-שפּעטער געמוזט דערגעהען צו אַ שווערען עקאָנאָמישן און פינאַנציעלען קריזיס, פון וועלכן עס זעט זיין שווער אַרויסצוקריכן, נישט ענדערענדיג די יסודות פון דער אויסערליכער און אינערליכער פּאָליטיק!..

די ראָזיגע פּאָליטיק פאָדערט קודם כּל אַ גרויסע און אַ שטאַרקע אַרמעע און פלאָט. דאָס איז, ווי באַוואוסט, זעהר אַ טייערער ענין. און אַז די נעהאַלטינגע הוצאות שלינגען אַריין, מיט פערשיידענע צוגאַב-הוצאות, בערך העלפט פון דעם מלוכה-בודזשעט, און זאָל זיין 40 פּראָצ. איז אויך גענוג, אויף חרוב מאַכן פינאַנציעל און עקאָנאָמיש אַ לאַנד. אַזוי זעהען מיר למשל בפירוש, אַז פּוילען מוז רעכענען אַ 3 מיליאַרדיגן מלוכה-בודזשעט, איבער אַ מיליאַרדיגן קאָמונאַלען-בודזשעט און בערך אַ פּאָר מיליאַרד פון געזעלשאַפטליכע בודזשעטן, בעת די צאָהלונגס-פעהיגקייט פון דער בעפעלקערונג דערלויבט נישט מעהר, ווי אויף אַן אַנדערהאַלבן מיליאַרדיגן מלוכה-בודזשעט!

ווייטער האָט די פריצישע פּאָליטיק, ווי פּאַראַדאָקסאַל עס זאָל זיך נישט דוכטן, די גאַנצע צייט נישט אויפגעהערט צו פּראָבירן „מאַכן אַ טריט ענטגעגען דעם סאָציאַליזם", ווי די רוסישע „ס. ר." פלעגן זיך אַמאָל אויסדריקן: די גאַנצע צייט האָבן די רעגירונגען נישט אויפגעהערט צו עטאַטיזירן, מאָנאָפּאָליזירן, דורכפיהרענדיג די ראָזיגע ריזיגע אינוועסטיציעס נישט מיט לאַנג-טערמיניגע הלוואות, ווי עס האָט געמוזט זיין, נאָר אויף דעם חשבון פון די אויסגעפּרעסטע שטייערן: חוץ אַלע אַנדערע פּלאַנען איז דורכדעם דער גאַנצער קאַפּיטאַל און מיט איהם דער קרעדיט פערשוואונדן געוואָרן. דער פּועל-יוצא דערפון איז די איצטיגע קאַטאַסטראָפע אין דאָרף, וועלכע האָט אַרויסגערופן דעם חורבן אין שטאָט! דער „זאָל" שפּילט דאָ אַ סך אַ קלענערע ראָליע, איידער מען מיינט...

די בעפעלקערונג לעבט איבער דעם שווערסטן קריזיס — און דאָך האָט דער סיים אָנגענומען אַ דריי-מיליאַרדיגן בודזשעט!

עס מוז די פּוילישע פּאָליטיק פון גרונד אויס געענדערט ווערן הן כלפּי פּנים און הן כלפּי חוץ: אַ בעשיידענע און אַ זעהר פאָרזיכטיגע פּאַכמענישע פּאָליטיק איז נויטיג, כדי אַרויסצופיהרן דעם מלוכה-וואָגן פון דער בלאָטע, וואו ער איז פערקראָכן...

דעפּ. ד"ר י. וויגאָדסקי

די רעוויזיאָניסטען ווילען זוכען אַנדערע מיטלען
וול. זשאַבאָטינסקי און מ. גראָסמאַן וועגען די אויפגאַבען פון רעוויזיאָניזם

לאָנדאָן; (יט"א) אויף אַ באַנקעט, וועלכען דער צענטראַל-קאָמיטעט פון די רעוויזיאָניסטען האָט איינגעאָרדנעט לכבוד וול. זשאַבאָטינסקי פאַר זיין אָפּפאָהרען קיין דרום-אַפריקע וועגען וואָס מיר האָבען שוין טעלעגראַפיש מיטגעטיילט, האָט ה' מאיר גראָסמאַן צו. אַנדערע געזאָגט:

די פערזענליכקייט פון וול. זשאַבאָטינסקי איז אין אַ געוויסער מאָס סימבאָליש פאַר דער רעוויזיאָ-ניסטישער בעוועגונג. זשאַבאָטינסקי האָט זיך אויס-געצייכענט אין קאַמף פאַר גרויסע אידעאַלען, נישט מורא האָבענדיג צו געפינען זיך אין דער מינדערהייט. ער האָט עס אָנגעפיהרט מיט דער בעוועגונג פאַר העברעאישע לעגיאָנען אין גלות. ער האָט נאָך אין די ערשטע טעג פון דער מלחמה פערשטאַנען די וויכטיגקייט פון אַן איינגעמיש פון יודען אין אַראָבערן ארץ-ישראל. איצט זאָגט ווילען, מיר ק. אָר מאַכען: מיר זענען ענטשלאָסען צו אַרבייטען נאָר פאַר איין זאַך: ווי אַמשנעלסטען צו לעזען דאָס יודישע פּראָבלעם דורכ'ן ציוניזם. מיר זענען איבערצייגט — האָט פערענדיגט ה' גראָסמאַן — דאָס אַ דאַנק די גרויסע כּוחות וועלכע מיר האָבען צונויפגעזאַמעלט אַרום זיך, וועלען מיר פערנעמען, אפשר, די אָנפיהרענדע ראָל אין דער ווייטערדיגער ענטוויקלונג פון ציוניזם.

וול. זשאַבאָטינסקי, וועלכער האָט דאַן גענומען אַ וואָרט, האָט ערקלערט, דאָס זיין מיסיע קיין דרום-אַפריקע איז פערבונדען מיט ציוניסטישע ענינים. אין דער ציוניסטישער וועלט שפּילט דרום-אַפריקע אַ זעהר בעדייטענדע ראָל, דאָס לאַנד איז דאָס „שמערצענס-קינד" פון די פעלקער פון דער בריטישער אימפּעריע און פערקערפּערט אין זיך פּראָבלעמען, וואָס זענען ענליך צו א"י פּראָבלעמען. אין דרום אַפריקע איז פערהאַן אַ גרויסע מעהרהייט-בעפעלקערונג מיט אַ נידריגער קולטור און אַ מינדערהייט, וואָס שטאַמט פון אייראָפּאַ און וועלכע רעגירט און קאָנטראָלירט די רעגירונגס-פראַגע. דאָס איז אַ לאַנד מיט אַ קאָלאָניזאַציע-פּראָבלעם, אימיגראַציע און ראַסען-פּראָבלעם. ביי נעהעריגער אויסנוצונג און אינפאָרמירונג, וואָלט דרום-אַפריקע געקענט ווערען אַ וויכטיגער פאַקטאָר אין דער צוקונפטיגער טאַקטיק און פּאָליטיק פון ציוניזם. די רעוויזיאָניסטען ווייסען ווי וויכטיג עס איז איבערצופלאַנצען קיין דרום-אַפריקע זייערע אידעען, פּראָגראַם און שטעלונג לגבי די ציוניסטישע פּראָבלעמען.

פאַר יאָהרען נאָך — האָט ווייטער ערקלערט וול. זשאַבאָטינסקי — האָבען מיר געקעמפט פאַרן פערניכטען דעם איינפלוס פון דעם „גביר" אין יודישען לעבען, מיר האָבען געזיגט און איהם פערניכטעט. דער גביר איז אָבער אויפסניי געוואָרן אַ סכנה אין דער פאָרם פון דער געמישטער יודישער אגענצי.

זשאַבאָטינסקי נעהמט דאַן איבער אַרומצורעדן די בעמיהונגען צו שאַפען אַן איינהייטליכען פראָנט צווישען רעוויזיאָניסטען און אַלגעמיינע ציוניסטען און ערקלערט, אַז די רעוויזיאָניסטען קענען נישט מסכּים זיין אויף אַ שטענדיגען קאָנטראָל און איינפלוס פון אָפיציעלען ציוניזם, וועלכער וויל נישט אַנערקענען די וויכטיגקייט פון רעוויזיאָניזם.

די רעוויזיאָניסטען — האָט פערענדיגט זשאַבאָטינסקי — בעטען זיך, מען זאָל זיי לאָזען ערפילען זייער פליכט אין דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע, אויב מען וועט דאָס נישט דערלאָזען, וועלען מיר זיין געצוואונגען צו זוכען בעסערע מיטלען, כדי זיין געטריי הערצל'ס אידעאַל.

די עקאָנאָמישע טראַגעדיע
פון הונדערטער טויזענדער יודען אין פּוילען

פון יעקב לעשטשינסקי

.3

(איבערגעדרוקט פון „פאָרווערטס" מיט דער ערלויבניש פון מחבר)

מיר זענען אויסגעקומען צו רעדען מיט אַ יודישען וואַלד-הענדלער, וואָס האָט זייער אַ אייגענע 4-5 טויזענד דאָלאַר. אויף זלאָטעס מאַכט עס אויס גאַנצע פערציג טויזענד, און אין פּוילען איז דאָס אַ גאַנץ גרויסער קאַפּיטאַל. און דאָך האָט פון די אויגען פון יענעם כמעט גביר אַרויסגעקוקט אַזאַ פערצווייפלונג, אַזאַ פּעזלוֹי-רענקייט, אַז עס האָט אָנגעכאַפּט אַ גרויס רחמנות. ער האָט די בעסטע דרייסיג יאָהר פון לעבען אָפּגעגעבען דעם וואַלד, און איצט, צו עטליכע און פופציג יאָהר, אָנהויבען פון דאָס ניי, אָנהויבען זוכען, ריזיקירען מיט'ן ביסעל אָפּגעשפּאָרט געלד, זיך לאָזען אין אַן אומבעקאַנטען וועג, — אַ שווידער כאַפּט איהם אָן, און דער מענש האָט פערלוירען זיין מוט און זיין גלויבען אין זיך.

אָבער טויזענד מאָל פערצווייפעלטער און שרעקליכער איז די לאַגע פון די יודישע וואַלד אַנגעשטעלטע, וועלכע האָבען נישט אָפּגעשפּאָרט אפילו אויף אַ חודש צו לעבען, און וועלכע מוזען איצט, אין פּוילען, זוכען נייע פּרנסות, נייע אַרבייט. און דעריבער איז ביי זיי אַלע אַ שטימונג כמעט צו וואַרפען זיך אין ים אַריין. זיי זענען אַזוי אָפּגעלאָזט, פערלוירען, נידערגעשלאָגען, אַז זיי טויגען כמעט צו גאָרנישט.

און פון וואַלד האָבען געלעבט פון 20 ביז 25 טויזענד יודישע נפשות, און פון 25 טויזענד נפשות, וואָס האָבען פּרנסה, האָבען דאָך אויך פּרנסה אַ פּאָר טויזענד קרעמער און אַ פּאָר טויזענד בעלי-מלאכות. דאָס לעבען איז דאָך געקניפּט און געבונדען, און דער יודישער קרעמער און דער יודישער בעל-מלאכה האָבען דאָך פריהער פון אַלץ פּרנסה פון דער יודישער בעפעלקערונג, און ווען טויזענטער יודישע טאַבאַק-אַרבייטער און נאַפט-אַרבייטער, טויזענדער יודישע וואַלד-הענדלער, הונדערטער זאַלץ- און בראַנפען-פערקויפער פערלירען זייערע פּרנסות, מוז עס אַ שרעקליכען קלאַפּ טון אויך איבער'ן יודישען קרעמער און יודישען בעל מלאכה.

די רעגירונג פּלאַנעוועט אַריינצונעמען דעם תבואה-פערקויף אין זיין מלוכה-ביוראָ, וואָס זאָל זיין דירעקט פערבונדען מיט די פּויערים און פּויערים קאָאָפּעראַטיוון, און אַרויסשמייסען אַלע פערמיטלער פון דעם תבואה-מאַרק. דאָס מוז טרעפען גאָר אַ סך צענדליגער טויזענדער יודישע משפחות, און עס איז קיין וואונדער נישט וואָס עס האָט אַרויסגערופען אַזאַ פּאַניק און אַזאַ שרעק אויף דער יודישער גאַס.

אין שוין איצטער גיט די רעגירונג גרויס פּרעמיעס פאַר תבואה עקספּאָרט. אָבער אין דער רעגירונגס ביוראָ, וואָס בעשטימט די פּרעמיעס, זיצט קיין איין איינציגער יוד נישט אויף 18 מיטגלידער, און, פערשטעהט זיך, אַז די יודישע עקספּאָרטערס מוזען וואַרטען אויף ערלויבענישען אַ סך לענגער איידער נישט-יודישע. און די גרויסע פּריצים אין קאָאָפּעראַטיוון פון פּויערים גיט מען דעם פאָרצוג.

און אַזוי ווי יודען פיהלען, אַז דער תבואה-האַנדעל, וועלכער שפּייזט געוויס דירעקט און אומדירעקט אַ האַלבען מיליאָן יודישע נפשות, גליטשט זיך אַרויס פון זייערע הענד, און אַזוי ווי נאָך תבואה קען קומען פלאַקס, און מען רעדט שוין שטאַרק וועגען אָרגאַניזירען דעם פלאַקס-פערקויף, און נאָך פלאַקס קען קומען אַנ'אַנדער אַרטיקעל און נאָך אַנ'אַרטיקעל, איז די יודישע מאַסע שטאַרק איבערגעשראָקען און געפינט זיך ממש אין אַ היסטערישען צושטאַנד.

גיט מען נאָך צו דעם אַלגעמיינעם קריזיס, וואָס האָט נאָך מעהר פון אַלץ געטראָפען, דעם יודען, אין אויף וועלכען מיר וועלען זיך נאָך ווייטער אָפּשטעלען, ווערט פערשטענדליך פאַרוואָס די יודען געפינען זיך אין אַזאַ היסטערישען, אומנאַטירליך-נערוועזען, צערודערטען צושטאַנד.

די אַלע אויסגערעכענטע מאָנאָפּאָלען פון דער רעגירונג זענען, אין תוך גענומען, פּראָגרעסיווע צושטיינונגען. און וואָלטען זיי געטראָגען נאָר אַ כאַראַקטער פון קאַמף געגען דעם פּערמיטלער, וואָלטען מיר נישט געקענט און נישט געטאָרט פּראָטעסטירען געגען זיי, און וואָלטען זיי געווען נאָר אַזאַ מין קאַמף, וואָלטען זיי די יודען גאָר אַזוי פיל נישט געשאַדט.

די רעגירונג האָט איבערגענומען די טאַבאַק-אינדוסטריע. וואָלט זי נאָר איבערגעלאָזט די יודישע אַנגעשטעלטע און די יודישע אַרבייטער, וואָלטען מיר גאָרנישט געהאַט געגען דעם. און אפילו ביים וואַלד-האַנדעל און ביים תבואה-עקספּאָרט, ווען עס וואָלטען געבליבען די יודען אַלס מלוכה-אַנגעשטעלטע, וואָלטען מיר גאָר געדאַרפט בעגריסען די רעגירונגס-מאָנאָפּאָליע, כאָטש אַ געוויסער פּראָצענט יודען וואָלטען געליטען דערפון.

אָבער אין פּוילען הערשט אַ נאַציאָנאַלער באָלשעוויזם און ווי נאָר אַ צווייג פון דער אינדוסטריע ווערט מאָנאָפּאָליזירט, ווערט ער „יודען-ריין". נישט דער יודישער קאַפּיטאַליסט, אָדער גרויסער וואַלד-סוחר, אָדער גרויסער תבואה-עקספּאָרטער ווערט רואינירט, ווי דאָס איז געווען אין רוסלאַנד, נאָר דער יודישער אַרבייטער, דער יודישער אַנגעשטעלטער, דער יודישער קליינער הענדלער און דער יודישער בעל-מלאכה — אָט די מאַסען ווערען אַרויסגעוואָרפען גראָב און גרויזאַם אויף דער גאַס, און מען האַלט אפילו נישט פאַר נויטיג זיך צו אינטערעסירען מיט דער פראַגע, וואָס קען ווערען מיט די דאָזיגע „דעקלאַסירטע", פּראָלעטאַרירטע מאַסען.

אַט געגען דעם נאַציאָנאַלען באָלשעוויזם, וואָס וויקעלט זיך איין אין אַ פרומען, געזעלשאַפטליך פּראָגרעסיווען טלית, געגען דעם דאָזיגען יודישען חורבן, וועלכען מען האַלט אונטער אַ מאַנטעל פון געזעלשאַפטליכען פּראָגרעס, מוז מען פיהרען דעם גרעסטען קאַמף.

אָבער פרעגט זיך, צי זאָל מען קעמפען געגען דעם נאַציאָנאַלען ביי-געשמאַק פון אַט די רעפאָרמען, אָדער געגען די רעפאָרמען גופא?

מיר מיינען, אַז דער עיקר מוז מען קעמפען געגען דעם נאַציאָנאַלען ביי-געשמאַק. די אַלע איינרעדעניש'ן, אַז די רעגירונג מאַכט די דאָזיגע רעפאָרמען נאָר פון אַנטיסעמיטישער בלינדקייט און מוז עקאָנאָמיש דורכפאַלען, זענען זעלבסט-נאַרעריי און וועלען צו קיין גוטע רעזולטאַטען נישט ברענגען. די ערשטע פאַר יאָהר וועט טאַקע אפשר די פּוילישע רעגירונג פיהרען דעם וואַלד-האַנדעל און תבואה-עקספּאָרט ערגער ווי די יודען, אָבער איהרע בעאַמטע וועלען זיך סוף כּל סוף אויסלערנען די מלאכה און וועלען עס מאַכען בעסער, ווי די יודישע קליינשטעטלדיגע אַגענטען און איבערקויפערס.

אַט גרינדעט שוין די פּוילישע רעגירונג אין פּינסקער ראַיאָן, וואָס האָט אַ סך וועלדער, אַ העכערען וואַלד-אינסטיטוט און אַ מיטעל-שול אויף צוגרייטען וואַלד-ספּעציאַליסטען און די דאָזיגע בעאַמטע, וואָס וועלען דורכגעהן די שולען, וועלען מסתּמא פערשטעהן, ווי צו בעגעהן זיך מיט געהילץ, אַז עס זאָל נישט פוילען, נישט ווייניגער ווי די יודען, וואָס האָבען פון פּיצקעליק דאָס געלערנט.

נייער פאָלקסבלאַט

דאָס לאָדזער לעבען

נייער פאָלקסבלאַט

26 מיטוואָך — כה שבט תר"צ

פעברואר

זון-אויפגאַנג 6 42

זון-אונטערגאַנג 4 58

טאָכטער דערמאָרדעט אַ ווילדען פאָטער

אַ טראַגישע געשיכטע מיט אַ סדום-פערזעהניש

ער האָט ביינאַכט געוואָלט בערויבען אַ יודישען סוחר

(2) נעכטען אין אָוונט האָט זיך אויף דער נאָוואָדוואָרסקאַ 8, אין אַ פּאַרטער-וואוינונג אָפּגע־שפּילט דער עפּילאָג פון אַן אויסערגעוועהנליך טראַגיש פאַמיליען-לעבען.

אין דעם דערמאָהנטען הויז האָט יאָהרען־לאַנג געוואוינט דער קריסטליכער סטאָליער יוזעף קאָוואַלסקי צוזאַמען מיט זיין ווייב און זיין 17-יעהריגע טאָכטער יוזעפאַ. משמעות, אַז דאָס פאַמיליען-לעבען אין דער משפחה איז געווען נישט קיין געהויבענס, וואָרום דער ראש פון דער משפחה, יוזעף איז געווען אַן אויסערגעוועהנליכער אויסוואָורף, אַן אמת'ע חיה אין מענשען-געשטאַלט. אויף אַן אומדערהערטען אופן האָט ער יאָהרען־לאַנג געפּייניגט זיין פרוי און בת יחידה. ער איז שוין אפילו בשעתו געמשפּט געוואָרען פאַר'ן שיסען פון אַ רעוואָלווער אין זיין פרוי.

ביני לביני איז ער שוין אויך אָפּגעזעסען אַ „וויראָק" — אַ יאָהר טורמע פאַר'ן אונטערצינדען די ווירטשאַפט פון זיין פעטער באַנאַשיאַק. אין דאָרף בודי נעבען לאָדז. די פרוי זיינע האָט ער ממש מערדעריש און אונאויפהערליך געשלאָגען, אַזוי, אַז זי האָט מיט אַ צייט צוריק געמוזט אַנטלויפען פון לאָדז צו איהרע קרובים, וואו זי האָט זיך פון איהם אויסבאַהאַלטען גאַנצע צוויי חדשים.

עטליכע מאָל איז ער אויך באַפאַלען זיין טאָכטער און זי געוואָלט פערגוואַלדיגען.

אגב האָט דער ווילדער פּאַרשוין – שוין אַ מעשה פון גאַנצע צוויי יאָהר, געפוילט און פון איהם זענען נעבעלען שטיקער, מחמת אַ פערלאָזטע ווענערישע קרענק.

דער דאָזיגער קריפּעל, וואָס האָט מן הצד געהאַט אַ „קאָכאַנקע" מיט צוויי אומגעזעצליכע קינדער — האָט אויך געהאַט אַ געוואוינהייט איינ־צואָרדנען אין שטוב סדום-אָרגיעס מיט גאַסען־פרויען, צווינגענדיג דערביי זיין טאָכטער, זי זאָל צוקוקען און הנאה האָבען פון זיינע באַסטיאַלישע מעשים...

די ווילדע נעגג פון דעם בעל-דבר פלעגען ממש איבערגעהן אַלע גרענעצען. די גאַנצע צייט האָט ער דערביי נישט אויפגעהערט צו סטראַשען זיין ווייב און טאָכטער, אַז ער וועט זיי אומאָר־דען. דאָס לעצטע האָט ער אויך געזאָלט נעכטען גע־שעהען, און וועגען זיין כוונה צו דער הרג'ענען די ביידע פרויען האָט ער זיך אַנפערטרויט פאַר זיין געזעלען, סטאַניסלאַוו קעסמזשאַק. דער דאָזי־גער געזעלען האָט אָבער וועגען דעם דערצעהלט זיין באַלעבאָס'עס טאָכטער. און יענע האָט איהם נעכטען אין אָוונט מיט זיין רעוואָלווער סאָקי דערשאָסען אויף טויט.

*

פון וויטערדיגע פרטים דערוויסט מען זיך, אַז קאָוואַלסקי איז נעכטען בעצייטענס געקומען אַ היים, געמאַכט אַ פּאָר כוסות און זיך אַריינגע־לעגט אין בעט אַריין, אַוועקלעגענדיג לע'ם זיך בריים אויף אַ שטול דעם רעוואָלווער. די טאָכטער, וואָס האָט זיך לכתחילה געמאַכט שלאָפען, האָט זיך שפּעטער אינטערגע גנב'עט און אַ כאַפּ-טוענדיג דעם רעוואָלווער האָט זי געמאַכט אַ סוף צו איהר ווילדען טאַטען. שיסען פונ'ם רעוואָלווער האָט ער איהר אליין אויסגעלערנט דעם 19 ד. ח. ווען ס'איז ביי זיי אין שטוב געווען איהר חתן, אַ געוויסער יאַן דזשיקאָווסקי פון דוואָרסקאַ 69, און מ'האָט צוזאַמען גע'כוס'עט. דאַן האָט דער טאַטע דערלאַנגט דער טאָכטער זיין רעוואָלווער און בע־פוילען שיסען „נאַ וויוואַט" אין דער פּאָדלאָגע...

מען דערוואַיסט זיך נאָך אַ וויכטיגען פרט צו דער כאַראַקטעריסטיק פון דעם ערמאָרדעטען, ווי דהיינו: נעכטען ביינאַכט האָט ער געוואָלט בע־גיין אַ רויב אָנפאַל אויף אַ יודישען סוחר קויפ־מאַן פון פּאַדושעסטנאַ גאַס.

יוזעפאַ איז אַרעסטירט.

מעמאָריאַל פון הויז-בעזיצער צום פינאַנץ־מיניסטעריום

(2) דער צענטראַלער פעראיין פון די הויז בעזיצער האָט אַריינגעשיקט צום פינאַנץ־מיניסטער אַ מעמאָריאַל, אין וועלכען ס'ווערט צו. אנד. געזאָגט:

אין די יאָהרען 1916—1919 האָט דער לאָדזער מאַגיסטראַט אַרויסגעלאָזט אַ שטעטישע אָבליגאַציע־הלוואה, וועלכע זי האָט געזיכערט מיט'ן גאַנצען שטע־טישען פערמעגען. דער מאַגיסטראַט האָט די 6 פּראָצ. הלוואה דאַן פערוואַנדעלט אויף אינוועסטיציעס געקויפט נייע פלעצער, פערשיט די לודקע א.א.וו. פון'ן היינטיגען טאָג האָט דער מאַגיסטראַט נישט אויסגעצאָהלט קיין ציגזען, הגם ס'זענען שוין פער־ביי 10—12 יאָהר.

לויט דער פעראָרדנונג פון מלוכה־פּרעזידענט פון יאָהר 1924, האָט דער שטאָט־ראָט אין יאָהר 1925 פעסטגעשטעלט די סטאַווקעס פון איבערכע־גען די הלוואה און דער פּלאַן איז דאַן פאָרגע־שלאָגען געוואָרען דעם פינאַנץ־מיניסטעריום, אָבער ס'זענען ענטשטאַנען מיינונגס־פערשידענהייט־טען בנוגע דעם איבערגעבענע די הלוואה [illegible] די יאָהרען און ערשט אַ וויטערדיגע פעראָרדנונג פון 6. מערץ 1928 האָט רעגולירט אויך די דאָזיגע פראַגע.

אָבער טראָץ דעם איז נאָך ביז היינט דער קאָנווערסיע פּלאַן דורכ'ן מיניסטעריום נישט בע־שטעטיגט געוואָרען, הגם ס'זענען שוין ווידער אַ דורך 2 יאָהר.

אין לאָדזער בודזשעט ווערט יעדען יאָהר אַר־ריינגעשטעלט אַ סומע אויף אויסצוצאָהלען ציגזען פאַר די אָבליגאַציעס, אָבער ביז היינט נישט אויס־געצאָהלט און בעמיהט זיך נישט, אַז דער קאָנווער־סיע־פּלאַן זאָל בעשטעטיגט ווערען. וואַרשא, פּיעט־ריקאָוו א. אנד. שטעט צאָהלען שוין אויס די ציגז־זען, הגם זיי האָבען נאָך נישט קיין בעשטעטיגטען קאָנווערסיע־פּלאַן. דער לאָדזער מאַגיסטראַט פער־רופט זיך אויף דעם, וואָס דער קאָנווערסיע־פּלאַן איז נישט בעשטעטיגט און צאָהלט נישט קיין ציגזען די הויזבעזיצער, הגם ער מאָהנט פון זיי שטייערען מיט ציגזען פאַר פערשפּעטיגונג.

צוליב דעם, וואָס די אָבליגאַציע־אינהאַבער האָבען דערפון גרויסע פערלוסטען, פערלאַנגט דער הויזבעזיצער־פעראיין, אַז דער ענין זאָל וואָס שנע־לער ערלעדיגט ווערען, בפרט, ווייל די ציגזען־קופּאָ־נען ווערען פערעלטערט און פערלירען זייער גיל־טיגקייט. צוליב דעם, אַלץ בעטען די מחברים פון מעמאָריאַל, אַז דאָס מיניסטעריום זאָל וואָס שנעלער בעשטעטיגען דעם קאָנווערסיע־פּלאַן און פעראָר־נען דעם מאַגיסטראַט אויסצאָהלען די ציגזען פאַר פינף יאָהר.

אַ מינדעריעהריגע פערברעכערין

אַ טראַגישער קרבן פון דער נויט

אין היגען מאַגדאַלענאַ־שפּיטאַל האָט מען גע־בראַכט אַ מיידעל פון אַ יאָהר 15, וועלכע איז קראַנק געוואָרען אויף אַן אַנשטעקיגע קראַנקהייט שוין צום צווייטען מאָל. ווען מ'האָט זיך אָנגעהויבען פונאַנדערפרעגען וועגען איהר נאָמען און בעשעפטי־גונג, האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז זי ווערט געזוכט דורך דער פּאָליציי פאַר בע'גנב'ענען איהר באַלע־באָסטע, וואו זי האָט געדינט אַ פּאָר וואָכען.

מ'האָט זי אַרעסטירט און איבערגעגעבען צום געריכט פאַר מינדעריעהריגע. דאָרט האָט זיך מיט איהר פעראינטערעסירט איינע פון די דאַמען־אַפּעקונ־קעס און זי האָט זיך דערוואוסט שוידערליכע פּרטים פון גרויזאַמער נויט, וואָס ברענגט צו אונ־טערגאַנג און אויסראַטונג קינדער שוין פון דער פריהסטער יוגענד.

דאָס מיידעל וואוינט אין באַלוט אויף זאַווי־שאַגאַס ביי דער מוטער. די מוטער האָט 4 קינ־דער, דאָס יונגסטע איז אַלט 5 יאָהר. דער פאָטער איז מיט 12 יאָהר צוריק אַוועק פון דער היים, איבערלאָזענדיג די פרוי אָהן מיטלען צום לעבען און זי איז זיך מפרנס מיט וואַשען וועש.

איצט העלפט שוין צו אויך דער עלטערער זוהן, וועלכער פערדינט 20 זל. אַ וואָך. אַלע צו־זאַמען פערנעהמען אַ קליין צימערל. דאָס מיידעל איז געגאַנגען אין אַ פאָלקס־שול און האָט קוים געענדיגט 3 קלאַסען, אָבער איצט האָט זי שוין פערגעסען דאָס ביסעל, וואָס זי האָט זיך אויסגע־לערנט און קען נישט לייענען און נישט שרייבען.

אין אַ געזעלשאַפט פון דער אונטערוועלט האָט זיך דאָס מיידעל פעראיאָהרען בעקענט מיט אַ „חתן", וועלכער האָט זי אומגליקליך געמאַכט און אָנגע־שטעקט מיט אַ ווענערישער קראַנקהייט. צופעליג האָט זיך וועגען איהר קראַנקהייט דערוואוסט די זיטען־פּאָליציי און זי אָפּגעשיקט אין מאַגדאַלענאַ־שפּיטאַל. ווען זי האָט זיך אויסגעהיילט און איז אַוועק פון שפּיטאַל, איז זי אָנגעקומען אויף אַ פּאָסטען אַלס אַ דינסט צו אַ קינד. זי איז דאָרט אויפ'ן פּאָסטען אָבער אָפּגעווען קוים אַ פּאָר וואָ־כען, צוגע'גנב'עט אַ רייהע קלייניגקייטען, עטליכע פּאָר זיידענע זאָקען און איז פערשוואונדען. איצט האָט מען זי געכאַפּט.

דאָס געריכט פאַר מינדעריעהריגע האָט צו איהר דעלעגירט אַן אַפּיעקונקע, וועלכע זאָל זיך בעקענען מיט די אומשטענדען, אין וועלכע זי לעבט און געפינען מיטלען, ווי אַזוי זי אַרויפצופיהרען אויפ'ן דרך הישר. אָבער די אויפגאַבע האָט זיך אַרויסגעשטעלט פאַר אַ גאַנץ שווערע. ווען מ'האָט דעם מיידעל פאָרגעשלאָגען אויסלערנען זיך אַ פאַך, האָט זי ערקלערט, אַז „זי וויל לעבען", ס'איז איהר שוין דערעסען דאָס שטענדיגע אַרבייטען. זי האָט דעריבער זיך געווענדעט אין זיטען־פּאָליציי, נאָך אַ ביכעל, כדי אָפיציעל רעגיסטרירט צו ווערען אַלס גאַסען־מיידעל און ווערען „זעלבסטשטענדיג".

דערוויסענדיג זיך וועגען דעם, האָט די אַפּיעקונקע בעזוכט די זיטען־פּאָליציי און פערלאַנגט, אַז דאָס מיידעל זאָל קיין ביכעל נישט אַרויסגעגעבען ווערען, ווייל זי איז נאָך מינדעריעהריג. די זיטען־פּאָליציי האָט אָבער פעראָרדענט, זי זאָל זיך מעל־דען צו דער מעדיצינישער קאָנטראָל, הגם זי איז אָפיציעל נישט פערעגיסטרירט און האָט קיין ביכעל נישט בעקומען. דערווייל איז אָנגעקומען דער טער־מין פון פּראָצעס אין געריכט פאַר מינדעריעהריגע. אונטער'ן איינפלוס פון דער אַפּיעקונקע, האָט דאָס מיידעל די גע'גנב'עטע זאַכען אָפּגעגעבען, אַזוי אַז, די געליטענע האָט אויפ'ן פּראָצעס צום מיידעל קיין טענות נישט געהאַט. אויפ'ן פּראָצעס האָט זיך דער ריכטער פעראינטערעסירט מיט אַלע איינ־צעלהייטען און האָט געהאַט אַ לענגערען געשפּרעך מיט'ן מיידעל, וועלכע מ'האָט געבראַכט פון מאַגדאַ־לענאַ־שפּיטאַל. דער פּסק איז געפאַלען, אַז דאָס מיידעל ווערט נאָכדעם, ווי זי וועט אויסגעהיילט ווערען און אַרויס פון שפּיטאַל, זיך געפינען אונטער דער אויפזיכט פון דער מוטער און אַפּיעקונקע. די מוטער וועט זיין פעראַנטוואָרטליך, אויב דאָס מיידעל וועט בעגעהן נאָך אַ מאָל אַ פערברעכען. נאָך דעם ווי דאָס מיידעל וועט אַרויס פון שפּיטאַל, וועט פאַר איהר געשאַפען ווערען אַרבייט.

אַ שרעקליכער אופרייס

4 אַרבייטער שטערבליך פערוואונדעט

(וו.) אין דער פאַבריק „פאַרביאַרניאַ פּאַביאַ־ניצקאַ" אין פּאַביאַניץ, זאַמקאָווע 2, האָט מען נעכטען מאָנטירט אַ נייעם דאַמף קעסעל, וועלכען מ'האָט באַלד אויסגעפּרובט. פּלוצלינג האָט דער קעסעל אויפגעריסען. די שטיקער אייזען, ציגעל און בריקעטער זענען זיך צעפלויגען איבער'ן גאַנ־צען פאַבריקס הויף. הינטער די חורבות זענען געבליבען 4 אַרבייטער, וועלכע מ'האָט אַרויסגע־נומען אין אַ שטערבליכען צושטאַנד. אַלע 4 האָט מען אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל און ס'איז נישט פערהאַן קיין האָפנונג זיי צו דערהאַלטען ביים לע־בען. דער גאַנצער בנין, וואו ס'האָט זיך געפונען דער קעסעל איז פערניכטעט געוואָרען.

קאַדענץ פון לאָדזער שטאָט-ראָט זאָל פערלענגערט ווערען

(2) לאָדזער דעפּוטאַטען, וועלכע האָבען זיך אין וואַרשאַ אינטערעסירט מיט די וואַהלען אין לאָדז צום שטאָט-ראַט, האָבען בעקומען דערט פאָלגענדע אינפאָרמאַציעס:

ווי ס'איז פאָרויסצוזעהען וועט דאָס איננערן־מיניסטעריום אין אַ ספּעציעלער פעראָרדנונג פערלענגערן די קאַדענץ פון די שטאָט-ראַטען אין די גרעסערע שטעט ד. ה. אויך אין לאָדז און אין וואַרשאַ.

באַלד ווי ס'וועט פערענדיגט ווערען די בע־האַנדלונג אין סיים פון די קאָנסטיטוציע-ענדערונ־גען וועט אין סיים אַריינקומען דער נייער פּראָ־יעקט וועגען די זעלבסטפערוואַלטונגען, וועלכע וועט אָנגענומען ווערען שוין אָנהויב 1931 אָדער אפשר אפילו ענדע 1930 י. ס'וואָלט דעריבער געווען נישט ראַציאָנעל דורכצופיהרען איצט נייע וואַהלען און אין אַ פּאָר חדשים שפּעטער — נייע וואַהלען.

די דעציזיע וועגען פערלענגערן די קאַדענץ פון די שטאָט-ראַטען וועט פאַלען שוין אין מערץ.

אויסלענדישער פּאַס — 100 זלאָטעס

פון היינט אָן נעהמט די פעראָרדנונג אַריין אין קראַפט

(2) פון היינט געהט אַריין אין קראַפט די פעראָרדנונג וועגען די ביליגע אויסלענדישע פּע־סער. אַ נאָרמאַלער אויסלענדישער פּאַס וועט קאָסטען 100 זל. דערביי ווערען אָפּגעשאַפט אַלע צוגאָב-אָפּצאָהלונגען, וועלכע זענען גענומען געוואָ־רען ביז איצט, אַ חוץ די אָפּצאָהלונגען אויף ביטעס.

היינטיגע פערזאַמלונג פון זשורנאַליסטען-סינדיקאַט

(–) היינט 8 אין אָוונט קומט פאָר אין דער קינסט-גאַלעריע אין שענקעוויטש פּאַרק, אַן אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון זשורנאַליסטען-סינדיקאַט. די אַנוועזענהייט פון אַלע מיטגלידער איז אונבע־דינגט נויטיג.

אַ פאַבריק-שׂרפה

(2) אין דער פאַבריק פון „ראָזענבערג און גרינצווייג" אויף אַלטע קאָשטשושקי 10, איז נעכ־טען ביינאַכט בעת אַלע אַרבייטער זענען געווען בעשעפטיגט, ענטשטאַנען אַ שׂרפה פון אַ קורץ־שלוס. צווישען די אַרבייטער איז ענטשטאַנען אַ שרעקליכע פּאַניק. מ'האָט באַלד אַרויסגערופען די פייערלעשער, וועלכע האָבען באַלד לאָקאַליזירט די שׂרפה און פערלאָשען.

פון „שומרי שבת"

די טעג איז אין בערלינער זאַל, זאַכאָדניאַ 26 פאָרגעקומען ביי דער אַנוועזענהייט פון ראַ־בינאַט, די יעהרליכע גענעראַל-פערזאַמלונג פון פעראיין „שומרי שבת", אַלעקסאַנדריסקאַ 19, אונטער'ן פאָרזיץ פון פרנס בנימין רום. נאָך די בעריכטען פון קאַסע און טעטיגקייט פון פאָריגען יאָהר און דער בעשטעטיגונג פונ'ם בודזשעט אויף דעם לויפענדען יאָהר, איז אויסגעוועהלט געוואָ־רען די נייע פערוואַלטונג:

חיים מאיר ווײַנטרויב, דוד לייב האַבער, בנימין קאָהן, איסר שוואַרץ, יודעל לובאָכינסקי, פישעל נוספּיינד, בעריש גאָלסטער, משה גערט־נער, שלמה פישמאַן, יצחק בושאָושאַק, יצחק קראַוויעצקי, שלמה בולקע, אברהם יוסף אַמזעל, טובי' עפּשטיין, אהרן בודניאַק, מאָטיל ליפשיץ און יחיאל נחום ליטמאַן.

רעווידיר-קאָמיסיע: אברהם פרענקעל, מאיר שאַליט, שמואל אלי' יאַמניק, ישעי' שמואל מאַ־נעלאַ און דוד יעקב גלאָוויטשער.

אשטורעם אין סיים

אויף דער נעכטיגער זיצונג האט עס געהאלטען ביי קלעפ

וואַרשאַ, 25 (טעלעפאניש פון אונזער סיים־קארעספאנדענט). די היינטיגע זיצונג פון סיים, וואס האט זיך אנגעהויבן א פערטעל פינף נאכמיטאג, האט געטראגען א זעהר שטורמישען כאראקטער, און אויף איהר זענען נישט אויסגעמיטען געוואָרען קיין סקאנדאלען און אפילו פּעטש.

איידער מ'איז צוגעטראטען צו דער טאגס־ארדנונג האט גענומען א וואָרט רעפּ. סלאוועק (בעבע), וועלכער איז אויס מיט א ספּעציעלער ערקלערונג פון זיין קלוב וועגען דער סיים־קאמיסיע צו פארשען די געשעהענישען אין סיים דעם 31 אקטאבער פ. י. (דער באַקאַנטער אפיצירען־עפּיזאָד) די אויפגאבע פון דער ראווער קאמיסיע איז געווען פעסטצושטעלען גענוי דאס כאר עקומענע, ווייל די אפיציעלע סיים־קאמוניקאטען זענען — לויט זיין מיינונג — געגעבען געוואָרען אין א פאלשער פארטייאישער בעלייכטונג. מ'ווח דעם האבען זיך אין דעם ענין אריינגעמישט אויף א נישט־דער־לאזבארען אופן אויסלענדישע כאקטארען, וועלכע זענען ווירקליך פערבונדע מיט דער פארטיי, צו וועלכער עס געהערט דער מארשאלעק דאשינסקי. רעפּ. סלאוועק ערקלערט, אז די קאמיסיע האט נישט דערפילט איהר אינגעלטלעכע אויפגאבע, און דערביי איז אין איהר ארורכגעפירט געוואָרן א טענדענץ צו כאַאריזירען איהרע בעבעטסלי־רער.

רעפּ. סלאוועק קריטיקירט שארף דעם רעגור־לאמין, וואס די קאמיסיע האט אויסגעארבייט, און ווייזט אן דערויף, אז אלס א רעפערענט איז נישט געוועהלט געוואָרען א פארשטעהער פון בעבע, א. א. וו. א. או. וו.

רעפּ. ליבערמאן לעגט פאר אויסצוועהלען אין דער קאמיסיע די רעפּוטאטען: האפמאן, פּראגאצקי און בּאראנאווסקי. נאך דעם טרעט שארף ארויס דער רעפּ. פּאליאקעוויטש (בעבע), אבער נאך א העפטיגען מיינונגס־אויסטויש, ווערען דאך אויסגעוועהלט די אויבען־אנגערופענע רעפּוטאטען. דאן פערלאזען אלע בעבע־רעפּוטאטען דעמאנסט־ראטיוו דעם זיצונגס־זאל. זיי קומען אבער באלד צוריק.

עס ענטוויקעלט זיך א לענגערע דיסקוסיע צווישען די פארשטעהער פון פּ.פּ.ס., „ווזוואלעניע" און פּוערים־פארטיי וועגען דער מיניסטעריאלער פערארדנונג צו שטערען פערזאמלונגען פון רעפּער־טאטען, וואס איז ארויס נאך בימי סקלארקאווסקי און איז נאך איצט אין קראפט. דער רעגירונגס פון דעם ענין, רעפּ. טשישעווסקי ווייזט אן, אז דער צירקולאר איז נישט קיין געזעצליכער. רעפּ. טשאל־קאש (פּ.פּ.ס.) א. א. ברענגען א רייה פאקטען וועגען די מאכט־ארגאנען האבען געשטערט רעפּו־טאטען־פערזאמלונגען. רעפּ. סטאנטשיק (פּ.פּ.ס.) דערקלערט, אז אין וואהלרשע האט פאליציי ארומ־געפיהרט אין אויטאמאבילען פערשידענע פערשוי־נען, וואס האבען אויפגעריסען אועלכע זאמלונגען. רעפּ. קלעשטשינסקי (בעבע) שלאגט איבער דעם רעדנער מיט'ן אויסרוף: „איהר בעניצט באנדיטישע קול־טור!" סטאנטשיק לאזט זיך נישט שפּייען און דער קאשע און ענטפערט: — „איהר זענט א פּראסטער לאבּוז, און כ'וויל מיט אייך נישט פּאלעמיזירען!" מארשאלעק דאשינסקי בעט די רעפּוטאטען, זיי זאלען שוינען דעם כבוד פון סיים.

רעפּ. סטאנטשיק רעדט ווייטער, און בעת ער דערמאהנט אין זיין רעדע די צארישע צייטען, זאגט ער דרך אגב: — „רעפּאלש האבען וועלכע הערען, ווי רעפּ. קלעשטשינסקי געקושט די שטי־וועל פון די צארען און קסרים!"...

אויף די בענק פון „בעבע" ווערט מחמת דעם א גרויסער טומעל. רעפּ. קלעשטשינסקי רייסט זיך ארויף אויף דער טריבונע און כאפּט זיך שלאגען. פונדערווייטענס בעקומט זיך דער איינדרוק, אז רעפּ. סטאנטשיק האט נעכאפּט פון איהם א פּאטש. אלע בעבע־רעפּוטאטען און פּ.פּ.ס.־רעפּוטאטען לויפען צו דער טריבונע. מארש. ראשינסקי רופט די רעפּוטא־טען צו ארדנונג. אבער אז זיין רופען העלפט נישט, מאכט ער א הפסקה. אויך בעת דער הפסקה דויערט דער טומעל.

נאך דער הפסקה ענדיגט רעפּ. סטאנטשיק זיין רעדע. עס רעדט נאך רעפּ. פּוטעק (ווזוואלעניע) און נאך איהם בעקומט א ווארט דער קאמוניסטישער רעפּ. גאוורילוק, וועלכער קריטיקירט שארף די פּאליציי, און זאגט צ. א. אז פּוילען גרייט צו א מלחמה מיט סאוויעט־רוסלאנד. דער מארשאלעק נעהמט איהם צו דאס ווארט, אבער ער רעדט ווייטער. דער מארשאלעק שליסט איהם אוים אויף דריי זיצונגען. א רייה רעפּוטאטען זענען זיך מכין ארויסצוטראגען איהם פון דער טריבונע, אבער ער איז זיך מקדים, און געהט אליין אוועק.

עס ווערט אנגענומען א ענטשפּרעכענדע רעזא־לוציע וועגען דעם צירקולאר פון אינערן־מיניסטער אין מכוח די רעפּוטאטען־פערזאמלונגען.

צום סוף זיצונג בעט רעפּ. סטאנטשיק איבער דעם רעפּ. קלעשטשינסקי.

קומענדיגע זיצונג — פרייטאג.

וואַרשאַ, 25 (טעלעפאניש פון אונזער סיים־קארעספאנדענט). אין דער צייט, ווען ס'איז פאר־געקומען די זיצונג פון סיים, האט פּרעמיער בארטעל אפּגעהאלטען א קאנפערענץ אין בעלוועדער מיטן מארשאל פּילסודסקי. דער קאנפערענץ שרייבט מען צו א נאר וויכטיגע בעדייטונג.

וואַרשאַ, 25 (טעלעפאניש פון אונזער סיים־קארעספאנדענט) די בודושעט־קאמיסיע פון סיים האט היינט אין דער אנוועזנהייט פון פינאנץ־מיניסטער מאטושעווסקי בעהאנדעלט די פראגע וועגען רעפּאראמירען דעם אומזאץ־שטייער.

רעפּ. פארבשטיין האט פארגעלעגט, אז שוין פון 1־טען אפּריל זאלען רעמאליסטען צאהלען איינם פּראצענט.

מיג. מאטושעווסקי האט זיך ארויסגעזאגט קע־גען דעם, דאגעגען איז ער גרייט איינצוגעהן אויף פּרעמיעס פון 1־טען אקטאבער פאר רעאליסטען, וואס פיהרען האנדעלס־ביכער.

רעפּ. קושנער האט פארגעלעגט צו אנולירען די שטייער־חובות פון די יאהרען 1926—27 און 28. די פראגע איז אפּגעלעגט געוואָרען.

ווינטער־שטיצע פון מאגיסטראט

הויבט מען היינט אן אויסצאהלען

(מ) דער מאגיסטראט מעלדעט די פּעראינ־טערעסירטע פּערזאָנען אז מיטוואך, דעם 26 ד. ח. הויבט מען אן אויסצוצאהלען די ווינטער־שטיצע אויפ'ן חודש פעברואר 1930 און דאס ארויסגע־בען בעהייצונגס־מאַלאַנען פאר ארבייטסלאָזע, וועל־כע האבען אויסגעהאלטען פאמיליעס, וועלכע זע־נען בערעכטיגט געוואָרען אויף געלד־אונטערשטי־צונגען און האבען נאך ביז איצט די בעהייצונגס־טאַלאַנען נישט בעקומען.

נישט־פערהייראטע האבען נישט קיין רעכט אויף בעהייצונגס־טאַלאַנען. די וואס האבען א קליינע פאמיליע וועלען בעקומען 4 צענטנער קויהלען, א גרעסערע — 6 צענטנער.

דאס אויסצאהלען די אונטערשטיצונגען און דאס ארויסגעבען די בעהייצונגס־טאַלאַנען וועט פארקומען: פאר די ארבייטסלאָזע, וועלכע זענען רעגיסטרירט אין דער ערשטער אפּטיילונג פון „פּופּ" — אויף פּיעטריקאָווער 212

פאר די פּערעגיסטרירטע אין דער צווייטער אַפּטיילונג פון „פּופּ" — אויף פּיעטריקאָווער 273 פון 9 ביז 2 נאָכמיטאָג לויט פאָלגענדען סדר:

מיטוואָך, דעם 26 פעברואַר 1930, אויף די אות־ות

A B C D E F

דאָנערשטאָג, דעם 27 פעברואַר

G H I J

פרייטאָג, דעם 28 פעברואַר

K L Ł

שבת, דעם 1 מערץ

M N O

מאָנטאָג, דעם 3 מערץ

P R S

דינסטאָג, דעם 4 מערץ

T U W Z Ż

מיט דעם בעהייצונגס־טאַלאָן קען זיך, דער ארבייטסלאָזער מעלדען אין פאָלגענדע קויהלען־סקלאַדעס: פּושענדזעלניאַגאַ רוג פּאַבריטשנאַ, ווענגלאָווא 5.

די ארבייטסלאָזע, וועלכע קומען נאָך די ווינטער־אונטערשטיצונג, בעהייצונגס־טאַלאָנען און נאָך קויהלען אָפּנעהמען, דאַרפען האבען מיט זיך: א פּאַס, אָדער אַנדער אַמציעלע פּערסאָנאַל־צייגניש און א לעגיטימאַציע פון „פּופּ".

באנקראטען און פּראלאנגאציעס

(1) אויף דער דינסטאָג'דיגער זיצונג פון האַנדעלס־געריכט איז ערקלערט געוואָרען פאַר באַנקראָט די פירמע „יוליאַן האַקע" און דעם ה' יוליאַן האַקע (פּשעיאַזד 91). דער טערמין פון באַנקראָט איז בעשטימט געוואָרען אויפ'ן 30 יאַנואַר. אַלס געריכטס קאָמיסאַר איז בעשטימט געוואָרען דער האַנדעלס־ריכטער קאָוואַצקי, קוראַ־טאָר — אַדוו. ט. איווינסקי. האַקע האָט מען אָפּ־געגעבען אונטער פּאָליציי־אויפזיכט.

*

די פירמע ב. ליפשיץ, אויסאַרבייטונג פון זיידענע שטאָפען (נאַרוטאָוויטש 18) האָט זיך גע־ווענדעט וועגען צרטיילען איהר א געריכטס־אויפ־זיכט. דאָס האַנדעלס־געריכט איז נישט נאָכגעקומען די ביטע.

*

דער פירמע „יאַליגאָוויטש און גלאָס" אויס־אַרבייטונג און פערקויף פון זיידענע, וואָלענע און האַלבוואָלענע אויסאַרבייטונגען אין פאַבריאַניץ און דאָס פערקויפס־ביוראָ אין לאָדז (פּיעטריקאָווער 58) איז פערלענגערט געוואָרען די אויסצאָהלונגען אויף נאָך 3 חדשים ד. ה. ביז'ן 23. מאַי ה. י.

לויט'ן בעריכט פון אויפזיכטס־ריכטער אַדוו. אַפּל. ל. רובין איז דער פּאַסיוו פון דער פירמע פערקלענערט געוואָרען אויף 20 טויזענט זל. די פאַבריק האָט די גאַנצע צייט געאַרבייט און נישט פערקלענערט די פּראָדוקציע.

*

דער פירמע פ. טשערנילאָווסקי פערקויף פון קאָנפעקציע און בוימוואָל־סחורות אויף ראַמעס, לאָדז, וואָלטשאַנסקאַ 72 איז דאָס צווייטע און לעצטע מאָל פּראָלאָנגירט געוואָרען די אויסצאָהלונגען אויף ווייטערע 3 חדשים.

*

די ביטע פון דער פירמע „ברידער פּיטאָוו־סקי" (פּיעטריקאָווער 47) וועגען אַפּלייגען די צאָה־לונגען, איז אָפּגעוואָרפען געוואָרען.

קאַטאָן־אַרבייטער־שטרייק

דויערט ווייטער

(2) צוליב דעם, וואָס דער שטרייק פון די קאַטאָן־אַרבייטער פערלענגערט זיך איז נעכטען פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ ביים אינספּעקטאָר, כדי צו ליקווידירען דעם פּערוויקעלטען שטרייק. די קאָנפערענץ האָט נישט געגעבען קיין רעזול־טאַטען.

נעכטען איז פאָרגעקומען אַן אַלגעמיינע פער־זאַמלונג פון די שטרייקענדע אַרבייטער און ס'איז בעשלאָסען געוואָרען צו שטרייקען ביז אַ זיג.

אָפּגעברענט אַ לאַגער פון לאָד־זער סחורות אין וואַרשאַ

אין וואַרשאַ, אויף גענשע 14, איז אָפּגע־ברענט געוואָרען דער לאַגער פון לאָדזער סחורות, וואָס געהערט צו משה ראָטשטיין. דער שאָדען בעטרעפט עטליכע און דרייסיג טויזענד זל. דער לאַגער איז געווען אַסעקורירט.

בעפרייט די ארעסטירטע רבנים אין מינסק

מאָסקווע, 25 (י. ט. א. טעלעגראַפיש). אין צוזאַמענהאַנג מיט דער אינטערווענץ פון סע־נאַטאָר באַראַה וועגען די אַרעסטירטע רבנים, האָט דער י.ט.א.־קאָרעספאָנדענט זיך געווענדעט וועגען אינפאָרמאַציעס צום אויסערן־קאָמיסאַר, וואָס מ'האָט איהם אָפיציעל בעשטעטיגט, אַז די אַרעסטיר־טע 11 רבנים זענען בעפרייט געוואָרען, און אַז וועגען דער אינטערווענץ פון סענאַטאָר באַראַה ווייסט מען בכלל נאָרנישט.

גנפאַלען די פראַנצויזישע רעגירונג

פּאַריז, 25 (א.ט.א.) די נייע רעגירונג פון שאָטאַן איז היינט געשטירצט געוואָרען אין פּאַרלאַמענט מיט 283 שטימען געגען 271.

זיצונג פון יודישע קאַלאַ

וועגען דער רעזיגנאַציע פון דעפּ. גרינבוים

וואַרשאַ. 25 (טעל. פון אינזער סיים־קאָרעס־פּאָנדענט). היינט איז אונטער'ן פאָרזיץ פון דעפּ. פאַרבשטיין פאָרגעקומען אַ שטורמישע זיצונג פון יודישען קאָלאָ. ס'זענען אָנוועזענד געווען אַלע דעפּוטאַטען און סענאַטאָרען, אַ חוץ דעפּ. גרינבוים. אַלע רעדנער האָבען שאַרף אַנגעגריפען דעם דעפּ. גרינבוים פאַר דער טאַקטיק מיט'ן אָפּזאָגען זיך פון אַמט אַלס קאָלאָ־פּרעזעס. מ'האָט אָנגעוויזען, אַז פון איין זייט האָט גרינבוים רעזיגנירט, פון דער צווייטער זייט אָרגאַניזירט ער מיטינגען און פּאָלט אָן אויף די קאָלעגען דעפּוטאַטען.

די זיצונג איז אָפּגעלייגט געוואָרען. קיין בע־שלוס איז נישט אָנגענומען געוואָרען.

סאָוויעטען קאָנצענטרירען מי־ליטער ביי בעסאַראַביען

בוקאַרעשט, 25 (א.ט.א.) ס'ווערט אָפיציעל בעשטעטיגט, אַז די סאָוויעטען קאָנצענ־טרירען מיליטער ביי דער בעסאַראַבישער גרענעץ.

מעלדונג

פראָפ. פעריין פון באַקלייד אינדוסטרי אַרבייטער אין פּוילען, 2 אָפּטיילונג אין לאָדז, פּאָמאָרסקאַ 43

אַכטונג, פאַרל־אַרבייטער!

היינט, מיטוואָך, דעם 26 פעברואַר ד. י. פּינקטליך 8 אָוונד, קומט פאָר אין פעראיינס־לאָקאַל פּאָמאָרסקאַ 43, אַ פערזאַמלונג א. ט. א.: רעדוקציע. ח"ח קומט פּינקטליך און מאַסענווייז. די אָרגאַניזיר־קאָמיטע.

Dr. med.
Edward Reicher
הויט־ און ווענערישע קראַנקהייטען
28 פּאַלודניאָווע 28
נעמט אָן פון 8–10 פרי און פון 12–2 נאָכמ.
און פון 6–8 אָוו. זונטאָג פון 9–2 נאָכמ.

מיין שיפסטען ביילייד דריק איך אוים דעם ה' יחיאל מאיר קאַפּיטולניק צוליב דעם טויט פון זיין אונפערגעסליכער

מוטער נ"ע

המקום ינחם אותו בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

יוסף פריימאַן.

5264

אנו משתתפים בצערו הגדול שק"ה לחבירנו הנכבד מר יוסף בוכהאלטער נ"י במות עליו

אחיו נ"ע

המקום ינחם אותו ואת משפחתו בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

הועד של „צעירי־ישראל" בלודז.

5266

דעם טיפסטען ביילייד דריקען מיר אויס אונזער געעהר־טען פערוואַלטונגס־מיטגליד פון'ם פעראיין „גמילת חסדים" פון שייבלער'ס ראַיאָן גלובנאַ 62, ווי אויך מיטגליד פון דער שוהל „סיני" גלובנאַ 62 ה' יחיאל מאיר קאַפּיטולניק צוליב דעם טויט פון זיין

מוטער ע"ה

המקום ינחם אותו בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

די פערוואַלטונג פון „גמילת חסדים" גלובנאַ 62
גבאים פון שוהל „סיני" גלובנאַ 62

יודען אין די עקזאטישע לענדער

די העכסט אינטערעסאנטע פארלעזונג פון דר. אלעקסאנדער גאלדשטיין וועגען זיינע בעגעגענישען מיט יודען אין די פערוואָרפענע ווינקעלעך אין דער וועלט

(סוף).

אין די אינדישע שטעדט האט מקבל פנים געווען די קרן-היסוד-פארשטעהער א גרופע זשור-נאליסטען. נאכדעם האט מען פערבעטען די געסט צו בעזוכען זייער שולע. די אינדישע שטאדט האט ספעציפישען אריענטאלישען אויסזעהען. די יודען זעהען דארט אויס, ווי בראמינען, בריטפליי-צדיג, הויך, דראפירטע קליידונג, אין כתרי. אין דער שולע ווארפט זיך אין די אויגען די מישונג פון די קינדער: נעבען א טיפיש יודיש קינד זיצט א קינד איננאנצען ענליך צו א אינדוסיש. אויף דער פראגע פון דער לעהרערין, וואס די געכט האבען בעמערקט אין דער שולע, האבען זיי אנ-געוויזען, אויף אט דער מישונג פון די קינדער. די לעהרערין, וועלכע האט שטודירט אין איירא-פע, האט ערקלערט, אז ווען זי איז געווען אין לאנדאן, האט זיך איהר אויך געווארפען אין די אויגען די ענליכקייט פון אייניגע יודען וואס וואוינען אין דייטשלאנד צו דייטשען און ענג-לענדער — צו ענגלענדער. מען איז געקומען צום בעשלוס, אז ווי א פאלק וואוינט אויף אנ'ארט 2 טויזענד יאהר ווירקט דער קלימאט, דאס ארט לע-בען, די אומגעבונג אויף די מענשען און א בע-שטימטער ריכטונג און רופט ארויס די ענטשפרע-כענדע אויסערליכע סמנים.

אין דער לעגענדע פון די אינדוסישע יודען ווערט דערצעהלט ווי אזוי זיי זענען אנגעקומען אין לאנד. זיי זענען מיט 2000 יאהר צוריק ענט-לאפען פון עפעס א קאטאסטראפע. אויפ'ן וועג זע-נען דערטרונקען געווארען זייערע שיפען און א הייפעל פון זיי האט זיך געראטעוועט נאקעט און באָרוועס, אהן אלעם, עס זענען פערלוירען געווא-רען די ספרי-תורות. א הייפעלע יודען אין א ים פון פרעמדע האבען זיי זיך שנעל אסימילירט, אנ-גענומען די מנהגים פון די ארומיגע. עס זענען זיי נאר געבליבען עטליכע איבערגעבליבענע צייכענס פון יודישקייט — פון אלע תפלות און פון דער גאנצער העברעאי-שער שפראך זענען זיי געבליבען בלויז „שמע יש-ראל". און די דאזיגע ווערטער חזר'ן זיי איבער אונעגדליך גאנץ יום-כפור, וועלכער איז זיי אויך פערבליבען. עסען עסט מען דארט אלץ, וואס די ארומיגע. נישטא קיין פראגען וועגען כשר און טריפה אבער קיין חזיר עסט מען נישט. וועגען פסח ווייסען זיי נישט, וועגען חנוכה אוודאי נישט. די „בני ישראל" אונטערשיידען זיך פון די אינדו-סען אויך. מיט'ן אופן פון בעגעהען זיך מיט זיי-ערע טויטע: די אינדוסען פערברענען זייערע טוי-טע, די יודען בעגראבען זיי.

דארט איז אויך אויסגעקומען די שליחים צו זיין אויף א פרויען-פערזאמלונג — א גאנצע פער-זאמלונג פון פרויען, וואו עס איז נישט געווען קיין איין פאר געפארבטע ליפען, קיין בובי-קאפ, קיין איין געפודערט פנים. דער רויש פון אונזער לעבען דערגרייכט נישט צו זיי. ארץ ישראל אינ-טערעסירט זיי געוואלטיג און די פארשטעהער זע-נען אויפגענומען געווארען מיט ענטוזיאזם.

א רייזע אין די דערפער האט בעקענט די שליחים מיט די דארפישע איינוואוינער — יודען, וואס אונטערשיידען זיך מיט גארנישט פון די ארו-מיגע פויערים.

אין איין דארף איז דעם פארשטעהער פון קרן היסוד אויסגעקומען צו פסק'ענען א שאלה. עס האט זיך געהאנדעלט וועגען א פאמיליע פון 4 דורות: א זקן פון א יאהר 85, א זוהן פון א 60 יאהר, אנ'איינקעל פון 40 און אנ'אוראייני-קעל. אלע צוזאמען אויף איין בעל-הבית'שקייט. דער אלטער ווענדט זיך צום שליח אלס צו דעם העכסטען אויטאריטעט: די לאנקע, וואו עס פא-שען זיך די קיה, געפינט זיך פון יענער זייט טײ-כעל. און מען פיהרט די בהמות אריבער אויף יע-נער זייט אויף לודקעס. — וואס טוט מען אבער שבת? דער פארשטעהער האט די שאלה גע'פסק-ענט, אז שבת קען מען זיך נוהג זיין ווי שטענ-דיג. — די עבירה האט דער שליח גענומען אויף זיך.

אויפ'ן וועג קיין יאפאן האט מיט דער שיף, מיט וועלכער עס איז געפאהרען דער קרן היסוד פארשטעהער געטראפען אנ'אומגליק. אויפ'ן עק-וואטאר האט זיי אויפגענומען א יאפאנישע שיף און אט דא, האט ד"ר גאלדשטיין געטראפען... יאשע חפץ — דעם מוזיקער, וועלכער איז גע-פאהרען אויף א טורנע קיין יאפאן.

אין די עקוואטאר-לענדער, וואו אויף 40 מיליאן אנדערע בעפעלקערונג פאלען אויס 1200 יודען, וואו די הייסע ראסע האלט איבערהויפט נישט אויס די קלימאט מעהר ווי 5 יאהר, נאך וועלכע א ווייסער מוז ביימען דאס ארט, איז די יודישע בעפעלקערונג אזוי אסימילירט, אז אייגער פונ'ם אנדערען ווייסט גארנישט, און בעת דער פארלעזונג פון קרן-היסוד פארשטעהער זענען פאר-געקומען קוריאזען. ערשט דא האט אייגער דעם צווייטען מיט פערוואונדערונג געפרעגט: אויך דו ביזט א יוד? און דאך האט זיך איינגעגעבען דא צווישען די אסימילירטע יודען אין פערשידענע ערטער צו שאפען ארגאניזאציעס, אפילו צוזוצי-העז צו דער ארבייט די יוגענד, וועלכע קרענקט אויף „דזשענטעלמעניזם", אויף דעם האט מען זיי טאקי געכאפט: ווי קען א דזשענטעלמאן שטעהן פון דער ווייטענס פון אזא ארבייט, ער מוז קומען זיך בעקענען און וואס עס האנדעלט זיך און נאכ-דעם זיין דערהגעגען. באלד ווי זיי זענען אבער געקומען און זיך בעקענט אין וואס עס האנדעלט זיך, האבען זיי זיך גענומען צו דער ארבייט.

דער אויסטראלישער פאלקס העלד, וועלכער האט זיך אינגעהויער אויסגעצייכענט מיט זיינע אויסערגעוועהנליכע מיליטערישע פעהיגקייטען, דער יוד, סיר דזשאן מאנאש, וועלכער האט בשעתו אינטערגעשריבען א פראטעסט בעגען דער באל-פור-דעקלאראציע, ער האט איצט קאפיטולירט און ערקלערט, אז פריהער האט ער מורא געהאט פאר א פולשטענדיגען קראך פון דער פאלעסטי-ניסטישער אידעע, אבער די ארבייט פון די לעצ-טע יאהרען אין ארץ ישראל האט איהם איבער-צייגט.

ד"ר גאלדשטיין איז אויך אויסגעקומען זיך צוזאמענציטרעפען מיט א היבשער גרופע קריס-טען-ציוניסטען. אין סידנעי האט דער ביסקופ פאר-געלעגט דעם פארשטעהער פון קרן היסוד צו האל-טען א פארטראג זונטאג אין דער קאטעדראלע. דער רב פון סידנעי האט דערויף ערקלערט, אז דער פארשלאג איז א כבוד און א געווינס פאר דער זאך, אין קאטעדראלע קומט די אריסטאקרא-טיע אפילו פון די יודען, וועלכע וואלטען ערגיץ אנדערש נישט געקומען.

די גאטעסדינסט אין דער קאטעדראלע איז צוליב די יודישע געסט איינגעארדנט געווארען אזוי, אז מען האט נאר געלעזען קאפיטלעך תהלים. נאכדעם האט דער ארץ ישראל פארשטעהער גע-האלטען זיין פארטראג.

נאכ'ן פארטראג האבען זיך אלע קריסטען ארויסגעלאזט אויף די קניען און געבעטען גאט, אז די יודען זאלען אין זייערע אונטערנעהמונגען מצליח זיין.

צום סוף פון דער פארלעזונג גיט ד"ר גאלד-שטיין אין א גלאנצענדער פארם אנ'אלגעמיין בילד פון דער וויכטיגקייט און בעדייטונג פון דער ציוניסטישער אידעע, וועלכע בינדט צוזאמען אין איין קניפ אין ארום איין געדאנק די פערווארפע-נסטע ווינקעלעך פונ'ם יודענטום.

פראבלעמען פון דער יודישער געגענווארט

אינטערעסאנטער נומער פון „ווירטשאפט און לעבען"

דער פעברואר-נומער פון „ווירטשאפט און לעבען" (ארויסגעגעבען פון ארט-פערבאנד אין בערלין אונטער דער רעדאקציע פון א. ראזין — בן אדיר) איז ווידער אמאל פול מיט אינטערע-סאנטע גרעסערע ארבייטען, וואס יעדע פון זיי איז אנ'אפגעשלאסענע זאך און בעריהרט וויכטיגע פראבלעמען פון יודישען סאציאל-עקאנאמישען לעבען.

א גאנץ אייגענארטיגען פרוב פעסטצושטעלען די יודישע פאלקס-הכנסה אין איירָאפע און אמע-ריקע — מאכט אין דעם נומער א. מענעס. ראובן בלאנק, וועלכער האט אין פריהערדיגען נומער פון דערזעלבער צייטשריפט אנגעוויזען נאר אין אלגעמיינע שטריכען אויף די גינסטיגע פערספעק-טיווען פון א יודישער איינוואנדערונג און קאלא-ניזאציע אין פראנקרייך, בעשעפטיגט זיך דאס מאל מיט דער פראקטישער זייט פון פראבלעם פון דער יודישער לאנדווירטשאפט אין דאזיגען לאנד און ברענגט א סך בעלעהרענדיגע איגפאר-מאציע און ציפערן.

פון בעזונדערען אינטערעס איז די אפהאנד-לונג פון יעקב לעשצינסקי וועגען דער יודישער סאציאלער סטרוקטור מיט 100 יאהר צוריק, ווא דער מחבר נעמט ווידער אמאל אויף די אלע פראבלעמען, וועלכע ער האט זיינע צייט בעריהרט אין זיין גרעסערער ארבייט וועגען דער ענטוויק-לונג פון יודישען פאלק פאר די לעצטע 100 יאהר.

א בילד פון יודישען לעבען אין א מיטעלע שטאט פון היינטיגען פוילען גיט דר. ל. ליפאווסקי אין זיין עקאנאמישער בעשרייבונג פון דער שטאט סלאנים.

דעל נומער שליסט זיך מיט א גרעסערער אפ-האנדלונג פון י. קארלניק וועגען „די סאציאלע גרופען אין סאוויעט-רוסישען יודענטום".— א טעמע, וועגען וועלכער מען האט שוין זעהר פיל געשרי-בען און דיסקוטירט סיי אין דער סאוויעטישער, סיי אין דער אויסלענדישער יודישער פרעסע.

קיינער, וואס פערנעמט זיך מיט פראגען פון דער יודישער סאציאל עקאנאמישער געגענווארט אדער איז בכלל אקטיוו אין יודישען געזעלשאפט-ליכען לעבען, פרעסע א. א. וו., דארף נישט פער-פעהלען אריינצוקיקען אין דעם נייעם נומער „ווירט-שאפט און לעבען" פון וועלכען ער קאן שעפען פיל נייע אידעען, וויסען און אנרעגונגען.

וואס איז אזוינס לינגוואפאן?

(—) א אידעאלער אופן פון לערנען זיך א פרעמדע שפראך איז אהן ספק דאס זיין אין ענט-שפרעכענדען לאנד. נישט יעדער קען זיך אבער דערויף ערלויבען, נישט יעדער האט דערויף גע-נוג געלד און צייט. ס'איז פיל בעקוועמער און אנגענעהמער ווען מען קומט אין א פרעמד לאנד מיט א געגוגענדער קענטניש פון דער לאנדעס-שפראך.

ס'בלייבט דעריבער די עצה פון נעהמען זיך א לעהרער. דאס איז אויך פערבונדען מיט געלד און צייט. נישט יעדער לעהרער האט דעם ריכטי-גען אקצענט, נישט יעדער איז א גוטער פעדאגאג. דער לינגוואפאנישער מעטאד האט דאס איבערגע-וויכט. אז ער מאכט מעגליך זיך צו לערנען די לעבעדיגע שפראך דורך די בעסטע פעדאגאגען און אקצענט-ריינקייט. לערנענדיג זיך דורך דער הילף פון לינגוואפאן, דארפען מיר זיך נישט שע-מען מיט אונזער איגנארשיקטקייט אקעגען דעם לע-בעדיגען קריטישען לעהרער. מיר לערנען זיך רע-דען אהן זארג.

א גוטער מעטאד איז אויך זיך צו לערנען אין א קאמפלעט, אבער נישט אזא גוטער ווי לינגווא-פאן. דער לעהרער קען אין א קאמפלעט נישט לענקען די אויפמערקזאמקייט אויף יעדען שילער. א חוץ דעם מיז מען דערויף האבען א ספעציעל-בעשטימטע צייט. לינגוואפאן דינט אונז אין אונ-זער וואוינונג אין צו יעדער צייט.

מ'לערנט זיך, הערענדיג ספעציעלע גראמאָ-פאן-פליטעס, וועלכע זענען גערעדט געוואָרן דורך די בעקאנטסטע און בעריהמטסטע פעדאגאגען פון פרעמדע שפראכען, נאכפאלגענדיג גלייכצייטיג די בעהעריגע ווערטער אין אילוסטראציעס און ווערטער אין די ענטשפרעכענדע לעהר-ביכער. אלעריי גראמאפאנען זענען גוט צו דעם צוועק.

פרייטאג, דעם 28 וועט אין זאל פון „אימטשא" פארקומען א לעקציע פון די דאזיגע גראמאפאן-פליטעס. די פעראינטערעסירטע פערזאנען קענען בעקומען פרייע איינטריטס-קארטען ביי ה' הענריק בערמאן, פזשעיאזד 19.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) ליפיעץ (פיעטריקאווער 193), מילער (פיעטריקאווער 146), גראשקאווסקי (קאנסטאנטי-נער 15), פערלמאן (צעגעלניאנא 64), ניעוויאַ-ראווסקי (אלעקסאנדראווסקא 37), יאנקעלעוויטש סטארי-רינעק 9).

היינט 2-טער אויפטריט פון באדענוויזער-באלעט

היינט, מיטוואך, 8.30 אוונט קומט פאר אין פילהארמאניע דער 2-טער אויפטריט פון וועלט בעריהמטען באדענוויזער-באלעט.

דער אויבענדערמאהנטער באלעט, וועלכער בעשטעהט פון 7 הערליכע טענצערינס, געהערען צו די פעהיגסטע אינטערפרעטאטארינס פון דער כארעאגראפישע קונסט. מיט זייער טאנצען פער-שאפען זיי סיי דער יוגענד און סיי דעם עלטערן פובליקום גרויס פערגעניגען. אין פראגראם פון היינטיגען אויפטריט וועט דער באלעט אויספיהרן די שענסטע און ניי מאדערנסטע און עפעקט-פולע טענץ.

אזוי ווי דער נעכטיגער אויפטריט האט צו-געצויגען א גרויסען עולם, איז צו האפען, אז אויך דער היינטיגער אויפטריט וועט צאהלרייך בעזוכט ווערען פון לאדזער מוזיקאלישען עולם.—

Dr. H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאנא 25, טעל. 126-87

ספעציעל ארצט פאר הויט- און וועגערישע קראנקהייטען. מענער-שוועכע, אלע ארט אנאליזען. בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען

נעמט אן פון 8–2 נ.מ. און פון 5–9 און

יורידישע עצות

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רע-דאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט" ענטפערען אויף יורידישע פראגען, וואס ווע-רען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאן

יורידישע אפטיילונג פון „נייעם פאלקסבלאט".

ביים דערלאנגען אנ'אנפראגע אויף א יורידישע עצה, דארף צוגעלייגט ווערען דער קופאן מיט דער דאטע פון טאג, ווען די אנפראגע ווערט אריינגעגעבען. אויף אנפראגען אהן קופאן, וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

233 אנ'אנגעשטעלטער:

דער שעף קאן יא פערלאנגען פון אנגע-שטעלטען א קויציע ביים אנגאזשירען איהם אויפ'ן פאסטען, ער טאר אבער נישט פאדערען, אז די קויציע זאל איהם אפגעטרויט ווערען. נאר זי מוז אריינגעלייגט ווערען אין דער מלוכה-באנק עווענטועל אין אנ'אנדערער אנערקענטער באנק-אינסטיטוציע.

234 י. ן.

הויז-ווערכטער אינטערליגען נישט דער פער-ארדנונג פון מלוכה-פרעזידענט וועגען ארבייטס-אבמאכען.

235 אבוגאוו:

א פרובע טערמין פאר א פיזישען ארבייטער טאר נישט לענגער דויערען ווי 7 טעג.

236 פ. נ. פון פאמארסקא 25:

דאס ארבייטס-געריכט איז אויך קאמפעטענט צו ערלעדיגען א סכסוך צווישען א כאזיאיק מיט זיין מאגאזינער.

237 יוזעפאוויטש:

238 א לעזער פון לימאנאווסקיעגא:

239 א ביכהענדלער:

240 גרינבוים פון פראנציסקאנער 65:

241 אנ'אינהאבער פון א גלאז-געשעפט:

242 א דאנקבארער לעזער פון כוינע:

ענען אייערע ענינים דארפט איהר זיך פאר-שטעלען מיט אונזער יוריסט טעגליך פון 3–5

243 פשעד:

דער פסק דין איז נישט גילטיג, ווייל סכסוכים, וועלכע זענען נוגע מינדעריעהריגע טארען נישט בעהאנדעלט ווערען דורך א שידס-געריכט,

244 נומער 82:

אין אזא פאל איז אנ'אויסשטעלער פער-אנטווארטליך פאר'ן וועקסעל-חוב גאנצע 3 יאהר.

245 ש.

אנ'אקושערקע רעכענט זיך פאר א גייסטיגע ארבייטערין. איהר קומט אהן א צווייטעל א 3 חדשים'דיגע קינדיגונג.

246 א פאבריקאנט:

דער ארבייטסלוין טאר נישט אויסבעצאהלט ווערען נישט בלויז מיט קיין וועקסלען, נאר אויך אפילו נישט מיט קיין סחורות.

די שענסטע און פערדארבענסטע קייזערין אין דער וועלט

אניי ב ך וועגען מעסאלינא, די פרוי פון רוימישען אימפעראטאר קלאודיוס

דאס אלטע רוימישע לאנד, סיי די רעפובליק סיי די אימפעריע, איז פול מיט אינטערעסאנטע פיגורען, מיט מענשען, וואס האבען זיך אויסגעצייכענט מיט שטארקע און פרווענדיגע לײדענשאפטען. רוים האט פערמאגט כמעט די גאנצע רעגירערישע וועלט פון אלטערטום. געוואלטיגע הייכטומער זענען אנגעזאמעלט געווארען. דאס שטרעבען צו מאכט איז געווארען אלץ שטארקער, אלץ אויפגעגריגער, מאכט האט געמיינט די צוזאמענזאמלונג פון אלע מיטלען רורכצופירען דעם אייגענעם ווילען, צו לעבען אין לוקסוס, נאכצוגעבען דעם מינדסטען קאפריז. יוליוס צעזאר איז געווען דער ערשטער דיקטאטאר פון רוים, דער גרינדער פון רוימישען קייזערטום (דאס ווארט קייזער נעמט זיך טאקע פון צעזאר). יוליוס איז דערמארדעט געווארען און נאך אהם איז געקומען מארקוס אנטאניוס, וואס איז געווארען בעזיגט און געטריבען צו זעלבסטמארד דורך אקטאוויאנוס'ען, יוליוס'עס פלימעניק. אקטאוויאנוס האט נאך זיין נצחון בעקומען דעם טיטול אויגוסטוס און געווארען דער גרינדער פון א קייזערליכער דינאסטיע. אין דער צייט פון די צעזארס (פון יוליוס אקטאוויאנוס צעזאר'ס פאמיליע) איז דאס לעבען אין די'עם הויף געווען איינגעטונקען אין לוקסוס, און צעלאזענקייט און אויסגעלאסענקייט. די הערשאפט פון רוים האט זיך געשפרייט און געשפרייט. כסף אומעטום האבען געפלאסען שטראמען גאלד און ארמעען־שקלאפען און שקלאפינען. די לײדענשאפטען זענען געשטיגען און געוואקסען, ווייל מען האט זיי וועהר לייכט געקאנט בעפרידיגען. זענען די רוימישע אימפעראטארען געווארען אלץ רייכער, מעכטיגער — און אלץ ווילדער אין זייער אויסגעלאסענקייט.

און נישט נאר די קייסארים, נאר אויך זייערע ווייבער. די געשיכטע פון רוים, אפשר די גאנצע וועלט־געשיכטע, ווייסט נישט נאך א מעהר צעלאזענע בעשעפעניש, ווי די קייסערין מעסאלינא, די פרוי פון דעם אימפעראטאר קלאודיוס.

דער אימפעראטאר אליין איז געווען א גרויסער טויגעניכטס, א שוואכלינג און פערדארבענעד—מאטש נישט אהן פעהיגקייטען. ער האט געקענט גוט געשיכטע און זיך אינטערעסירט מיט קונסט און ליטעראטור. אויך האט ער פערמאגט גאנץ אויסגעשפראכענע פאליטישע און שטאטסמענערישע מעלות ווי אומגליק איז געווען די שוואכקייט פון זיין כאראקטער, און דאס שוואכסטען איז ער געווען צוליב דעם איינפלוס פון זיין ווייב — די דריטע — מעסאלינא.

זי איז געווען אומגעוויינליך שעהן, און — אזוי פול מיט תאוות. אין רוים האבען געשטאנען פערשידענע געהיימע סוד'ען יזן א ריין געשלעכטליכען כאראקטער. מעסאלינא'ס נאמען די אריסטאקראטקע לעפידא, איז געווען אנגעזעהענע, פון א קולט, — דעם פריאפיש'ען; איהר טאכטער איז אלט געווען 13 אהר, האט זי לעפידא געבראכט צום טעמפעל פון דעם גאט פריאפוס, און מקריב געווען וואס דער מיירעלים אומשילה.

אפשר האט דאס געפיהרט מעסאלינא'ן צו איהר וועג פון פערדארבענקייט. איז א ביי בלד, וואו מעסאלינא'ס לעבען ווערט געשילדערט אויף א גאנץ לעדישען אופן, ווערט טאקע דער ראויגער עפיזאד בעצייכענט ווי די געשעהעניש, וואס האט בעשטימט מעסאלינא'ס שיקזאל.

אזוי צי אזוי — מעסאלינא האט פריה זיך אויסגעלערנט דעם קונץ צו וועקען די תאווה ביי מענער. איהר אריסטאקראטישער שטאנד האט איהר געמאכט פריי דעם צוטריט צו די העכסטע קרייזען. אווירעראך האט זי בעגעגענט דעם צוקונפטיגען קייסער קלאודיוס און געווארען זיין ווייב.

ווען קלאודיוס איז ארויף אויפ'ן טראן, האט מעסאלינא דערזעהען די מעגליכקייט צו בעפריידיגען איהר מינדעסטען קאפריז, איהר משוגענסטען איינפאל, ווי שטענדיג אין אזעלכע פאלען האט די לעגענדע א היבש ביסעל פערגרעסערט די מאס פון איהר אויסגעלאסענקייט, אבער זיכער איז, אז נישט קיין קייסערין, און נישט סתם קיין פרוי האט נישט געפיהרט אזא פערדארבענעם לעבען ווי זי.

די צאהל מענער, מיט וועלכע זי האט געלעבט, איז אומבעגרעניצט, אבער פונקט אזוי אומבעגרעניצט איז אויך די צאהל מענער, וואס זי האט געלאזט טויטען, אויס מורא, אז די געליבטע וועלען זי פערראטען, האט זי זיי בעזייטיגט — דורך גיפט, שווערד אדער דורך אן אינטריגע, וואס האט זיי געקאסט דאס לעבען. פון אריסטאקראטען ביז נעגער־שקלאפען — אלעמען האט זי פערוועבט אין איהרע נעצען. איהר געשלעכטליכע ווילדקייט איז געגאנגען אזוי ווייט, אז זי האט זיך פערשטעלט פאר א פראסטיטוטקע און א היבשע צייט בעטריבען אט די „עלטסטע פראפעסיע".

דעם מאן'ס איפערזוכט פלעגט זי אפהענרען דערמיט, וואס זי האט אים צוגעשטעלט אלץ נייע און נייע געליבטע. דערווייל האט זי גענאסען די פרייע געלעגענהייט צו טון, וואס זי האט געוואלט, צו ליבען, אינטערעסירען, פערפיהרען און טויטען.

אמאל האט זיך געמאכט אז איהר מאן, קייסער קלאודיוס, איז געווען אזעקגעפאהרען. פונקט דער מאלט האט זי געפיהרט א ליבע מיט דעם יונגען, שעהנעם אריסטאקראט גאיוס סיליוס. א משוגענע איז איהר איינגעפאלען צו פראווען אן אפיציעלע חתונה מיט איהר געליבטען, וועמען זי האט פריהער געצוואונגען אפצוזאגן זיין ווייב. די דאזיגע אזאנטירע האט איהר געקאסט דאס לעבען. דעם קייסער'ס מקורבים האבען געלאזט וויסען קלאודיוס'ען. זיי האבען איהם געזאגט, אז מעסאלינא קלויבט זיך צו פערכאפען דעם טראן און פראקלאמירען גאיוס סיליוס'ען פאר אימפעראטאר. דאס האט א פרען געטון דעם שוואכען קלאודיוס'ען און ער האט שנעל צונויפגענומען זיין חייל און זיך געלאזען קיין רוים. מעסאלינא איז געוואויר געווארען דערפון בעצייטענס. זי האט נאך אלץ געגלויבט אין איהר מאכט, אין איהר פעהיגקייט צו בעצויבערן איהר מאן. זי איז געפאהרען איהם ענטקעגען. אזוי ווי קיינע האט איהר נישט געוואלט געבען קיין פערד און קארעטע, האט זי געכאפט פארטאג א טיסט־וואגען און אזוי געפאהרען בעגעגענען — און בעצווינגען — דעם שוואכען קלאודיוס'ען. עס איז איהר אבער נישט געראטען, די מקורבים האבען קלאודיוס'ען געצוואונגען צו זיין שטרענג צו דער פערפיהרערין. זי איז אומגעקומען אין דעם פרעכטיגען גארטען פון לוקולוס, וואוהין זי איז אנטלאפען. מען ווייסט נישט אויף זיכער, צי עמיצער האט זי דערשטאכען אדער זי האט זיך אליין א מיתה אנגעטון.

(סוף קומט).

לאדזער פערבאנד אין פאריז ענטוויקעלט זיך גוט

אגעלונגענע פראפאגאנדע־פערזאמלונג

פ א ר י ז. דער לאדזער פעראיין ענטוויקעלט זיך זעהר גיך. די פראפאגאנדע־פערזאמלונג, וועלכע איז די טעג פארגעקומען אין פעדעראציע זאל האט צוגעצויגען איבער 200 מענשען. צווישען די לאדזער לאנדסלייט אין פאריז איז איצט צו זעהן א בעוועגונג צו ארגאניזירען זיך. צו פערשטארקען דעם פעראיין און העלפען דורכפיהרען זיין אינטערעסאנטען פראגראם.

דער פרעזידענט פון פעראיין, דער בעקאנטער גרויס אינדוסטריעלער ה' יוליוס ברוינער עפענט די פערזאמלונג. אין קורצע ווערטער אפעלירט דער פרעזידענט צו די פערזאמעלטע לאדזער צייונצוטרעטען אין פעראיין אין ענערגיש מיטארבייטען ביים ארגאניזירען דעם פעראיין און שאפען א שעהנע יורישע איגנם יסוציע.

ה' פירסטענבערג גיט איבער א בעריכט איבער דער ביז איצטיגער טעטיגקייט פונ'ם לאדזער פעראיין. עס זענען בעשאפען געווארען די סטאטוטען. מען האט אויסגעארבייט א פלאן פון א קרעדיט־באנק. מען ארבייט פיל ביים שאפען א מעגליכקייט צו בויען א קאאפעראטיוו הויז, איצט ווערט צוגעגרייט א בריינער פלאן פון קולטורעלער ארבייט.

דער ארכיטעקט אינזשיניער ליבינסקי שטעלט דאן פאר די פערזאמעלטע דעם פלאן פון בויען דאס קאאפעראטיוו הויז. דער פלאן איז גענוי אויסגעארבייט און מאכט אויף אלע אנוועזענדע א שטארקען איינדרוק. דער פלאן זעהט פאר צו שאפען וואוינונגען אויף ביליגע און זעהר צוגענגליכע פרייזען. מיט קליינע סומעס געלד וועט א גרופע פון 50 פעמיליען קענען אויסבויען — הייזער מיט בעקוועמע שעהנע וואוינונגען, וועלכע וועלען נאך א געוויסער צייט בלייבען דאס אייגענטום פון די לאקאטארען.

דאן רעפערירט דער געוועזענער באנק־דירעקטאר אדוואקאט זאלשופין אין אלגעמיינע שטריכען די באזע פון א געגענזייטיגער קרעדיט־געזעלשאפט אויף גאר נייע פרינציפען.

עס הויבט זיך אן די אלגעמיינע דעבאטע, אין וועלכער עס בעטייליגען זיך די ה"ה דור גימאן ווייס, אברהם גוטמאן, קאהן, א. אלפערין, יאסקאוויטש און אנדערע.

ה' גאנץ ענטפערט אויף איינגע קריטישע בעמערקונגען פון די רעדנער און ווייזט אן אויף דער נויטווענדיגקייט צו שאפען א שטארקען, גוט־ארגאניזירטען פעראיין. ערשט דאמאלסט וועט דער פעראיין קענען פיל אויפטון.

די פערזאמלונג פערציהט זיך ביז שפעט נאך האלבער נאכט. פיל לאדזער פערשרייבען זיך אויף מיטגלידער. די פערזאמלונג האט געמאכט אויף אלעמען זעהר א שטארקען איי־דרוק.

Dr. med. J. Lubicz

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 183-17

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען.

פערקרימונגען פון די פ"יצעס און גלידער

איינגענע פראטעזן פון זעלבסט ארבייטרישע פאבריקאציע...

Dr. med.

L. Pikielny

אוראלאג

ספעציאל־ארצט פאר נירן, בלאז און הארן־קראנקייטן

8 NAWROT 8, tel. 2,19-90

נעהמט אן פון 4—7 אוונט

ביאליסטאקער ייד, יונגערמאן פער'משפט אין אנטווערפען

צו 20 יאהר טורמע פאר א מארד

אנטווערפען. דא האט זיך געענדיגט דער פראצעס פון דעם ביאליסטאקער ייד זכאריעוויטש וועלכער האט דערהרגעט זיין חבר יצחק זעליגסאן אויך פון ביאליסטאק. צום פראצעס זענען געקומען די עלטערן פון דעם מערדער און פון דעם ערמארדעטען. דער פראצעס איז פארגעקומען אין קור ראסיז פון אנטווערפען און האט צוגעצויגען א גרויסען עולם. אין זאל פון געריכט האט מען געקענט זעהען די פארשטעהער פון אלע שיכטען פון יידישען אנטווערפען.

דער פראקוראר האט געהאלטען א שטרענגע רעדע געגען דעם בעשולדיגטען און געפאדערט די שטרענגסטע שטראף. דער פראקוראר האט אנגעגריפען דעם אנגעקלאגטען אלס אויסלענדער וואס האט געמיסברויכט מיט דער בעלגישער גאסט־פריינדליכקייט, דער פערטיידיגער פראפ. גינצבורג האט אין אן אנגערעדאלבען־שעהדיגער שעהנער רעדע דערצעהלט פאר'ן געריכט די טראגעדיע פון דעם יידישען יונגערמאן, וועלכער איז געקומען נאך זעהר יונג אין בעלגיען און די אייראפעאישע ציוויליזאציע האט געהאט אזא ווירקונג אויף איהם.

דער פארזיצער פון געריכט שטעלט פאר די געשוואוירענע 3 פראגען:

1) צי האט זכאריעוויטש ערמארדעט; 2) צי איז דער מארד געווען א בעטראכטער אדער דער מארד איז געווען אויסגעפיהרט אין אויפגערעגטען צושטאנד 3) צי איז זכאריעוויטש נישט געווען פראוואצירט צום מארד. די געשוואוירענע האבען געענטפערט אויף דער 1־טער פראגע מיט יא, דער 2־טער און 3־טער מיט — ניין.

נאך א קורצער בעראטונג איז דעם אנגעקלאגטען ארויסגעטראגען געווארען א אורטייל אז ער ווערט פערמשפט אויף 20 יאהר טורמע.

דער אורטייל האט ארויסגערופען א גרויסע סענסאציע, ווייל קיינער האט נישט ערווארט אזא שווערען פסק דין.

דער אנגעקלאגטער האט רעכט אויף א קאסאציע אין משך פון 3 טעג.

עס וועט אויך פארקומען א צווייטער פראצעס צוליב דעם מארד דער פאטער פון ערמארדעטען זעליקסאן מאהנט ביים פאטער פון דעם מערדער זכאריעוויטש 60 טויזענד פראנק שאדען ערזאץ פון זכאריעוויטש'עס זייט וועלען ארויסטרעטען פראפ. גינצבורג און אדוואקאט יאקובסאן.

—:8:—

ס'גייעג נאכ'ן שאטען

(סענסאציאנעלער ראמאן)

51)

בענסדארף האט זיך ארומגעקוקט אוי א א געשריי געטון.

די נערווען זיינע האבען נישט אויסגעהאלטען דעם קלאפ, וואס ער האט בעקומען פון וואלדמאנען.

די טיר האט זיך אויף שום געריוש פערמאכט אויף זיינע אויגען.

א קרעכץ האט זיך ארויסגעריסען פון דעם גראפס ברוסט.

אבער נישט בלויז דאס אליין, ווי די טיר פערמאכט זיך האט אנגעפילט זיין נשמה מיט שרעק. זיין פאטילניצע האט פלוצים דערפיהלט די בערירונג פון א קאלטע, שטאלענעם רינג.

ער האט פערשטאנען, אז ער איז קאפוט...

בעת בענסדארף האט זיך א קעהר געטון, כדי א קוק צו טון אויף דער טיר, האט וואלדמאן מיט דער פלינקייט פון אן עלעקטרישען פונק א שפרונג געטון פון פאטעל.

אין זיין האנד האט א בלינצעל געטון א רעוואלווער.

ער האט צוגעדריקט די ליופע צום שונא'ס פאטילניצע, עטוואס העכער פון דעם אלבאסטער־ווייסען קאלנער.

א מעכטיגע בעפעהלערישע שטימע האט איינגערוימט בענסדארף'ן אויפ'ן אויער:

— ווארפט אוועק דעם רעוואלווער, — ניין, ריהרט זיך נישט — קלעמט פונאנדער די פינגער און לאזט אראפ דעם רעוואלווער אויף דער פאדלאגע — אנישט לעבער איך אייך תיכף דעם מוח!

בענסדארף איז געשטאנען, ווי א פערגליווערטער אויפ'ן ארט מיט די נערווען און מוסקולען אנגעשטרענגט ביז צום לעצטען.

דער קאלטער אומבארמהערציגער רינג האט איהם ממש געשרפה'ט די הויט אויפ'ן קאפ.

די צוויי האלבע טירען האבען זיך פאמעליך פערמאכט, דער שלאס האט א קנאק געטון און אין לאבאראטאריום איז געווארען שטיל.

די צוויי געגנער, וואס האבען זיך פערמאסטען אין א טויט־קאמף זענען איצט געווען אפגעשניטען פון דער וועלט מיט א דאפעלטער טאנד.

די קאלטע, בייזע שטימע פון וואלדמאנען האט ווייטער פארטגעזעצט:

— ווענט איהר שוין צופרידען? אדער — איהר ווילט פארטזעצען די שפיל מיט'ן פייער? איך ווארען אייך, אז מעהר שפאסען מיט אייך וועל איך נישט! איך גיב אייך א מינוט צייט, כדי איהר זאלט צואמענקלויבען די געדאנקען און אננעהמען א בעשלוס. איהר זעהט דאך שוין אליין אז דער וועג צום צוריקצוג איז אפגעשניטען, קיינער ווייסט נישט, אז איהר זענט דא. — אדרבא, גיט זיך נאר איין ריהר, און איך צוקנאל אייער שארבען אויף פיצלעך!... אלזא, רוהיג... עפענט די האנד, און ווארפט ארונטער דעם רעוואלווער.

א ציטער איז דורכגעלאפען איבער דעם גראף בענסדארפ'ס קערפער.

דורך א שטארקער ווילענס־אנשטרענגונג האט ער זיך בעהערשט און זיך אויפגעוועקט די פון א בייזען חלום.

פאמעליך, פונאנדערקלעמענדיג די פינגער, האט ער ארויסגעלאזט זיין שרעקליכען רעוואלווער, וואס איז מיט א שטארקען קלאפ ארונטערגעפאלען אויף דער פאדלאגע.

וואלדמאן האט איהם אויפגעהויבען און בעטראכט.

שטיקענדיג זיך פאר מאכטלאזען כעס, האט בענסדארף ארויסגעבראכט א קללה:

וואלדמאן האט איהם צוריבען, צוטראטען אין דער ראזינער נאכט...

דער גראף איז געווען אומגעהייער איינגעגלויבט אין זיך, און מ'האט איהם געצוואונגען דער נידעריגען זיך, צו ווערען בעליידיגט און בעשפיגען אויפ'ן ערגסטען אופן.

א טויבער בייזער קרעכץ האט זיך ארויסגעריסען פון זיין ברוסט.

— ענטשולדיגט, — האט וואלדמאן ליבענסווירדיג א זאג געטון — ענטשולדיגט... כ'האב נישט גוט געהערט... וואס האט איהר געוואלט זאגען?

בענסדארף האט אראפגעשלינגען די סלינעס און הוצפהדיג א קוק געטון אויף זיין געגנער:

איך וועל זיין גליקליך צו האבען די מעגליכקייט זיך מארגען און אווענד צו טרעפען מיט אייך... אויף טשערניאקאווסקא גאס... אויב ביי אייך וועט סטייען מוט און דרייסטקייט...

וואלדמאן האט גוטמוטיג א שמייכעל געטון.

— אויסגעצייכענט!... אויב ס'איז אבער כדאי, ליך בעט איך אייך צוזורערען דעם הער טאנצר מאן אז אויך ער זאל האלטען זיין מארגען ביי אונזער צוזאמענטרעפעניש.

— הארט וועט אויער טאנצמאנען זיין נאך עמיצער... גלויבט מיר! — האט מיט כעס ארויס־געציטשט דער גראף.

— נו... גוט! טא גיט וזשע אלע איבער מיינע הארציגע גרוסען!... אויב שפעטער ביינאכט וועלען זיך דארט מעלדען מיינע אייגענע פריינד, רעכען איך, אז איהר וועט גארנישט האבען דערגעגען?!

ער איז ענטשוויגען געווארען, און שמייכלענדיג א קוקענדיג דעם גראף האט ער צוגעגעבען:

— אויב דאס וועט אייך טרייסטען, קען איך אייך זאגען, אז די פאליציי־מאכט האט אויך זיך געגעבען א ווארט צו מאכען א סוף מיט מיר ביז האלבע נאכט, און צווייפעל גאנץ שטארק, צי ס'וועט זיי געלינגען — און איהר, ווי מיינט?

— כ'האף אויך, אז דאס וועט זיי נישט געלינגען! — האט בענסדארף געענטפערט אין דעם זעלבען טאן.

ער האט נאך צוגעווארפען האניעל וואלדמאנען א בייזען בליק פול מיט גיפט און שנאה און איך שנעל ארויס פון לאבאראטאריום.

(פארטזעצונג קומט).

רעטעקטאר-אבנעהמער
REX
טריאומף פון דער אינלענדישער טעכניק
פרייז 24 זל.

פערקויף אויסשליסליך ביי די פירמעס:
RADJO REICHER, Piotrkowska 142
RADJO LLOYD, Przejazd 8
H. GOTLIBOWSKI, Zgierska 30

שייטל־ען
צו מעסיגע פרייזען צו בעקומען ביי
פארושיצקא, קאמיענגא 5

Dr. med. **H. Lubicz**
צעגעלניאנא 43, טעל. 32=41
ספעציעל כעס פאר הויט-, וועגערישע און מענער-שוואכע קראנקהייטען. היילונג מיט קווארץ לאמפען (האר-אויספאל).
נעמט אן פון 10–8 און פון 8–5 אווענד.

צאהן-ארצט
St. Gelberg
וואוינט יעצט
Zawadzka 14, tel. 108-33
נעהמט אן פון 10 2 און פון 4–7.

Dr. med. **H. KRAUSKOPF**
אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען
צעגעלניאנא 45, טעל. 113-47
נעמט אן פון 4 ביז 7 אין אווענד.

Dr. med. I. WAJNBERG
Cegielniana 47, tel. 26-02
אינערליכע קראנקהייטען.
ספעציעל פאר לונגען- און הארץ-קראנקהייטען בעשטראהלונגען און קינסטליכע בערג זון.
נעמט אן אין דערהיים פון 5—3 נאכם.

Dr. Z. Rakowski
ספעצ. פאראוירען-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקה.
קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 27-81.
שפרעכשטונדען פון 12 – 2 און פון 5—7. קומט אויך אן אין לעטשניצע, זגערושער 17 פון 10—11 און פון 2—5

Dr. med.
B. Robinzon
אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען
פעטריקאווער 10, טעל. 131-86
נעמט אן פון 8–9½ פריה און פון 3–4½ נאכם

הלא חכמה תקרא,
ותבונה תתן קולה
בצדק כל אמרי פי, אין בהם נפתל ועקש,
אשרי אדם שמע לי, לשקד על דלתותי יום יום
איבער דעם זאלסטו נאר קומען אין מיין
רעכטסקאנסולטאציע-ביורא צו ה׳
מאנעלע, פיעטריקאווער 17
(זאכאדניע 52) טעל. 148-79
וואו צו ווערט פינקטליך ערלעדיגט, געהיי-
סענהאפט געשריבען אלערליי ביטעס:
ציווילע, קארנע, האנדלאווע, אפע-
לאציעס, ארוואלאניעס, קלאוזולעס,
זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעדט
אין פוילען, וועגען דירות אין ארושאצ
רעזיעמסי, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע
שפראכען. מיט אכטונג
ד. מאנעלא, רעכטסקאנסולענט
פעטריקאווער 17.

קלוב פון יודישען פרויען-פערבאנד
„וו. י. ז. א." פזשעיאזד 2
היינט, מיטוואך, פינקטליך 9 א זייגער
אין אווענד וועט אויפ'ן װיסנשאפטליכען טעה אווענד
דער מיטגליד פון לאנדאנער עקזעקוטיוו
ד"ר אלכסנדר גאלדשטיין
האלטען א רעפעראט א. ד. ט.:
„די מאדערנע יודישע פרוי"
בילעט'ן צו 1 זל. פאר מיטגלידערינס און 2 זל. פאר אריינגעפיהרטע. געסט קענען צו בעקומען אין דער קאנצעלאריע פון „וו.י.ז.א."
5266

טליתים-פאבריק
אויסארבייטונג פון וואלענע, האלב-וואלענע, זיידענע טליתים כמו טערקישע, קאלאמייער, ווי אויך טליתים קטנים, הורט און דעטייל מיט אויספערטיגונג, אויך גארטלען, שפאניעס און ציצית
צו בעקומען ביליגער ווי איבעראל, ביי
א. ח. ציטרינאווסקי, קאמיענגא 1,
אין 2. מויער, פארטער. קומט איבערצייגט אייך!
בעמערקונג: ס'ווערען אויך אנגענומען אלטע טליתים צום וואשען.

ביטשריפטען- און האנדעלס-בעראטונגס ביור
ערטיילט אלערליי אינפארמאציעס און פיהרט
א פערמיטלונגס-אפטיילונג
„OBRONA"
אינהאבער: מאקס בארנשטיין און קאמפ
לאדז, שענקעוויטשא 15
ערלעדיגט אלעולי ביכער און גערעכט, אדמיני-
סטראציע. סקאב און מיליטער אינטערוענציען.
בעמערקונג: ספעציעלע העקסעל- און שטייער-אפטיילונג,
מיטארבייטם פון ערשטקלאסיגע פאך-קרעפטען.
די ביורא איז געעפענט פון 9 פריה ביז 7 אין אווענד.

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען
און ערצטליך-דענטיסטישער קאבינעט
זגיערסקא 17 טעל. 16-33.

ד"ר ראקאווסקי נאז האלז, אויערען קר.	11—10, 2—5, 6—7
ד"ר רושאנער הויט און געשלעכט קר.	11—10, 1—2
ד"ר גאלדשטיין- אויגען-קראנקהייטען פאלאק	1—2, 7—8
ד"ר יוסטמאן נערווען קראנקהייטען	12—2 חוץ זונ.
ד"ר ראזענצווייג קינדער-קראנקהייטען	10-12 4-5
ד"ר פאפירני פרויען און געבורטס-הילף	11-1½ 5-6
ד"ר קאנטאר כירורגישע-קראנק.	4½-5½ זונ. 1—2
ד"ר וויינבערג אינ. הארץ לונגען	12—1, 6½—7½
ד"ר סמופעל רענטגען	12—2, 4—6
א. גראזענשיק צאהן-ארצט	3—7
ג. ראזעס צאהן-ארצט	8—2

צאהן-טעכנ. היילונג, בעליכטונגען, קראנקען, מאסטען א.א.וו.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען
א רענטגען-אינסטיטוט
היילונג פון הויט קראנקהייטען פון קאפ (פאר'ך) מיט רענטגענשטראלען, פאר בעשטראלונג און דורכלייכטונגען, קווארץ-לאמפע, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע, אלע מעגליכע אנאליזען. א קורס פאר ...
אינפארמאציעס (בעזונדער שפראך) פון 4—5 נאכם
די לעטשניצע איז אייך אפען זונטאג
... אין דער שטאט.
ערצט.-קאסמעטיש. גאבינעט
פרו. מארקוס נעהמט אן פון 5–7 אייגנד

אנ'ארט
צו שלאפען
פאר צוויי אנשטענדיגע יונגעליים, ביי
רייך, וואלבארסקא 34

א שיין געוועלב
צו פערדינגען אויף נא-
וואמיעסקא גאס מיט
איינריכטונג, געזונטע
צו פערדינגען נור אויף
טליכע חדשים זעהר
ביליג. אפערטען אונטער
„געוועלב" אין ארמינ.

סווערט זאפארט געזוכט
א לערן-יונגעל
ביי א הויזען-שניידער
געגען באלדיגען עסען
און שלאפען.
וואסכאדניא 49,
לינקס, 2. שט. 5260

אנ'ארט
צו ארבייטען פאר א
שניידער (ין) איז פון
זאפארט אפצוגעבען אויף
דער נאוואמיעסקא - גאס.
צו ערפאהרען אין אדמ.

עס ווערען געזוכט
קוואליפיצירטע
געזעלען
צו דאמען-מאנטלען-ארבייט
ווי אויך האנט-נייערס.
קאמיענגא 1,
ביי שלאמאוויטש.

Zaginione zostały 3 weksle na sumę 680 zł.
1) 200 zł. pł. 20/8—30 r.
2) 200 zł. pł. 30/8—30 r.
3) 280 zł. pł. 10/X—30 r.
wystawione przez Suchera Rotenberga, a żyrowane przez Józefa Rotenberga. Powyższe weksle zostają unieważnione. Zwrócić łask. do J. Rotenberga, Brzezińska 47. 5265

Dr. W. ŁAGUNOWSKI
Specjalista chorób skórnych, wenerycznych i moczopłciowych
przeprowadził się na ul.
Piotrkowskiej 70
róg Traugutta).
Przyjmuje od 8^{30} do 10^{30} rano, od 1-ej do 2^{30} pp., od 6 do 8^{30} wiecz.
w niedziele i święta od 10 do 1-ej.

Dr. med.
LAJCHTER
צאהן-כירורג
Chor. szczęk, dziąseł podniebienia, języka it.p.
przeprowadził się
na ZIELONĄ 9
Ip. front, tel. 149-66
od 1½–5 po poł.

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al. Kościuszki 27
tel. 51-78
הויט און וענערישע קראנקע
רענטגען און ליכטהיילאנגען.
נעמט אן פון 4—7 אין אווענד

Kino MIMOZA
ul. Kilińskiego 178.
היינט און פאלגענדע טעג!
„ביים קאמין"
(Przy kominku)
מעכטיגע רוסישע דראמע אין 12 אקטען.
אין די הויפט-ראלען:
WIERA CHOŁODNAJA, MAKSIMOW, POLOŃSKI i RUNICZ
צו דעם דאזיגען בילד וועט אויספיהרען רוסישע ציגיינער-ראמאנסען א ספעציעל אנגאזשירטער רוסישער כאר.

מודעה.
א בעזיצער פון א יאטקע אויף זשגאוסקא 80, דעם פערשטארבענעם ראבבינ'ס זוהן טראגט ארום אין די יאטקעס צו פערקויפען פאר כשר פיס, גראשען, לעבערס, לעבערס א. ז. וו. זענען מיר דעריבער מודיע
נישט צו קויפען ביי איהם אלס כשר.
אויב א יאטקע-אינהאבער וועט ביי איהם קויפען וועט מען איהם אסר'ן און צונעהמען דעם הכשר.
ראבינאט און ועד הכשרות
ביי דער יודישער קהלה אין לאדז

ב"ה
בעקאנטמאכונג.
מיר זאגען מודיע, אז די הכשרים פון חודש שבט ווערען אונגילטיג, דעריבער דארפען אלע יאטקע-בעזיצער קומען אין דער קהלה די קומענדיגע וואך ארויסנעהמען נייע הכשרים אויף חודש אדר.
די יאטקע, וועלכע וועט נישט האבען קיין הכשר, וועט ווערען פערעפענטליכט, אז די יאטקע איז אהן השגחה.
ראבינאט און ועד הכשרות
ביי דער יודישער קהלה
אין לאדז. 5270

צאהן-ארצטליכער גאבינעט
„POMOC"
אין דער לעטשניצע
אלעקסאנדראווסקא 1, (באלוט)
איז נאך א קורצען איבערייס
ווייטער טעטיג
אויך אין די שעה'ן פון 2½ ביז 5½ א זייגער נאכמיטאג.

קאנקורענץ!
אין ערשטקלאס. דאמען- און הערן-פריזיר-אנשטאלט
מ. קופקא, פאלודניאווא 12
זענען די פרייזען, צוליב'ן קריזיס, געווארען פערקלענערט:

דאמען-סאלאן:		הערן-סאלאן:	
שערען דאמען	80 גר.	ראזירען מיט קעלניש-וואסער	40 גר.
שערען שילער	60 גר.	ראזירען און שערען	1 זל.
וואסער-אנדולאציע	1.50 זל.	שערען	70 גר.
אייזען-אנדולאציע	1.— זל.	שערען א יונגעל	50 גר.
קאפ-וואשען מיט טרוקענען	1.— זל.	קאפ-וואשען	50 גר.
מאניקיור	70 גר.	מאסאזש	50 גר.

שערבען יעדע. ברעטען און חוספערן אין אלע פארבען צו צוגענגליכע פרייזען.
ערשטקלאסיגע בעדינונג! ערשטקלאסיגע בעדינונג

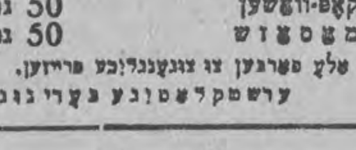

בעקאנטמאכונג.
וויכטיג פאר שפראטען- און פיטלינג-הענדלער!
יעדן טאג פרישע **שפראטען און פיטלינגס**
פון די בעסטע מארקע „NOTEĆ" צו פאבריקס-פרייזען
צו בעקומען אין דער **פיש-האלע, נאר לודקא 4**
בעמערקונג: איינגאנג אויך דורך אלטען מארק 4.
פיליאלען: צעגעלניאנא 43, ביי קאטשמארעק, טעל. 209.43
„ צעגעלניאנא 24, „ מאשקאוויטש, טעל. 188.47
מיט אכטונג קאטשמארעק און מאשקאוויטש. 5239

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז – 6 זל. א חודש מיט אפטראגען א היים; אויף דער פראווינץ – 6 זל. א חודש; אין אויסלאנד – 8 זל.
פאר'ן אינהאלט און טערמינען פון אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע איז אפען ביז 7 אין אווענד.

אנאנסען-פרייז: פאר'ן טעקסט—18 גר. פריידאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 „ . . . . 60— „ . . . 4 „
נאכ'ן טעקסט—12 „ . . . . 18— „ . . . 8 „
... דער שורה 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman.
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.